వరి ప్రకృతి నత్యర్థే నతిశబ్దానుశాసనే।

అస్తితస్యాదినాం తేన పరిప్రవతి వాజ్మధుః॥ ॥

బహుధ్వీనాం ప్రత్తాహాన్యైః కాన్యనిమాం గాశ్చ సర్వశ్రైః।

ప్రతిష్ఠాపవరాం ప్రధం తేషాం వాతృశం యస్త్రన్॥ ॥

శక్త్యేవం ప్రశస్య తదనుశాసనం ప్రవృత్తిమపి సాధకతయా

స్త్రతి॥ ప్రవృత్తిరపి శక్యా నజ్ఞానానుపత్తేః।

సాంహితస్య ప్రయాసబినిత్య సప్రమచాతిణాం॥ ॥

ప్రవృత్తిరపి తాశక్తశవ్యదానేనవహ్నిమాణ ఇత్యాహ—

ప్రవృత్తిల్లక్షచాత్రిశాస్త్రకావ్యవ్యవేక్షణామ్।

అన్యాపలసదిశీనకావ్యజ్ఞానాం చతనం పతా॥ ॥

ప్రతిపాదితానాం ప్రవృత్తిమిదానాం స్వరూపం శ్వశవర్గామిసిద్ధ

కా వృత్త్యా॥ ॥ తసాన్త్రాద్యవర్తస్త్రాణాం కథముపదేశ్య

త్యశజ్ఞాం పరిహరతి। తాః కవృష్టిస్తు ఆదాసనేన। యథాపి

తన విత్తన్యలాభః ప్రత్ర్యా ప్రత్యక్షాణాం। తథోపదేశలాభోపర

సాంస్థాపత్తిద్ధాయినామ్॥ నిరతిహానాదిభిరనవ్రతాభఃస్తుం హరి

హరతి॥ ——

కా చ్ఛ కావ్యధర్మక్త్రి దృశ్యపదిష్టం కథం చేన

కావ్యోపదిష్టం నిస్తే తనస్పష్టాప్రకాదిరత్॥ ॥

తన్నిత్యాత్మ్యనిబన్ధనాం కాన్తానాం వితలక్షణాం।

ప్రతిశయాసత్ర భావ్యం ప్రాక్తన్యైః ప్రతిపాదితమ్॥ ॥

కావ్యేనపలం కతం ఎవనియతం ప్రభుః।

శక్తిప్రవృత్తిసాంసన్త్రివసన్న్యాయాన్యవృత్తే॥ ॥

S-1

ORIENTAL LIBRARY.

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

శక్తేః ఫలిత్వత్రైకం హి ప్రాక్తనైః ప్రవిశాం స్త్రియా।

యయా యాం వినా న ప్రవర్తేతే కార్యం శక్త్యా స నా వా పి॥

వ్యాప్తిత్త్వగౌరవబలాద్విశిష్ట్య శక్తిగం త్వనా

ప్రాణిరూపా ప్రదానకారణం ఫల్యం తెన సమాశయః॥

తస్మాత్త్ర్యాత్మక్రియః॥——

నానావిశ్వసాధకానాం యయాం వ్యాపకయోర్దణ్డనాయయా।

కులకావిశ్వం స్వన స్వాత్మి రూపమాయూర్ణసంఖ్యలాః॥ ఇతి

ప్రాణినాం సామాన్యానాం కరాయస్యాయతీజనే।

పరాంపరాజ్ఞివరణం తద్వ్యా సాతత్స్వాధానసోః॥

అనన్తం హిః ప్రాజ్ఞానవాన హోల్లి నశాలని ప్రతిష్ఠాపనా।

తానుప్రాణానాం జీవస్థానానామవగాః స్థితిః॥

తదిదం శక్తిరివ త్వర్థే యః శక్త్యాసావపనే।

అక్తేకస్యా వినాం యోగవనే దివ్యవనాం ద్వాహా॥

బహుధా భేదం సూత్రకారూపైః కార్యనినాంగా శక్తిః।

ప్రతిష్ఠిప్రవరాం ప్రాప్తిం తథా సాక్షాత్కారయత్నైః॥

శక్తిభిః సంప్రత్యర్థ్య నవనాహాంగం వ్యాప్తిమయః పాదకాయయా

స్తే॥ వ్యాప్తిత్త్వరపి శక్త్యాసనజ్ఞానమనసవనపై।

నింహతనాః ప్రయోగసమన్వయవ్యాప్తిమభిచారిణాం॥

వ్యాప్తిత్వేన శక్తి తవ్యాదాన్విశదశాస్త్రవృత్తిః ఇత్యాహ——

వ్యాప్తిర్లక్షణకారిత్రశాస్త్రవ్యాప్తిశక్తిర్గానామ్।

అన్యార్పవలు శదశేశ కార్యజ్ఞానాం చిన్తనం చరితా॥

ప్రతిపాదనానాం వ్యాప్తిమేదానాం స్వరూపం కార్యకనకాలిద

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

ప్రత్న సంశం సువిజ్ఞిత్యవిఘ్న సన్నస్త నిరూపణాం।

శబ్దశుద్ధి వివేకాయ శబ్దశాస్త్రం విచారణం॥ ॥

చతుర్వర్గస్య కలాబద్ధ శాస్త్రనిరూపయతి యతః।

ఆత్మవ్యాప్తి విభాగావ్యాప్యం శాస్త్రం చ తీక్ష్ణతా॥ ॥

ప్రపాణాం శాస్త్రనేత్రాణాం బద్ధాశ్చ తథా శిక్షణాం।

వర్గేణ నయం శాస్త్రప్రకారకత్వాత్ శాస్త్రవేదనమ్॥ ॥

ఇతి హేతువశాత్ నానావ్యాప్తి నాపి ప్రయోజయతే।

రాజవంశే చ ధర్మార్థలోక భేదావబుద్ధం॥ ॥

తథాపి ధానకోశానాం శిక్షకాయతయాస్థితః।

సామాన్య విద్యయుక్తానాం సన్నిష్ఠార్థావబుద్ధయే॥ ॥

కిమేవం బహుసూక్తిసలోకయద్బద్ధిమాప్తతే।

తత్త్వం చ క్రమేణ ప్రతిపాదయతి॥—

చతుష్కరాని తావిధలోకప్రవృత్తాసువర్తి।

వృత్త్యుత్తరణాదిలోక జ్ఞానముల్లాసితం చ వేః॥ ॥

వృత్తి తత్ర మూలతో నాపి లోక ప్రవృత్తజ్ఞానవ్యాకావృత్తరణాదిసాధకత్వమాహ—

అజ్ఞాతలోక ప్రవృత్తయం శాస్త్రకావ్యనిబద్ధతా।

బుద్ధ్యర్జ్జనాకాంక్షివృత్తిప్రవృత్తిమత్ప్రసంగద॥ ॥

శాస్త్రపరిజ్ఞానరూపం ద్వితీయం వ్యుత్పత్తిబీజం ప్రతిపాదయతి॥—

ధర్మస్యాపి చతుర్వర్గఫలాబద్ధాశ్చ దృష్టానాం।

శాస్త్రాణ్యవస్థానసంయుక్తానిశావ్యజ్ఞానిత్యతాం పవి॥ ॥

ఏవమభ్యాసనయోనిః శాస్త్రాణాం ప్రతిపాద్య తద్వారా వ్యుత్పత్తి హేతోః

కావ్యకరణాదిఫలవత్తాం క్రమేణ ప్రతిపాదయతి॥—

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

అజ్ఞాతకావ్యతత్త్వాః కావ్యనిర్మాణకర్మణా ॥

ఉపస్కృతపదార్థం దృష్టాంతప్రదర్శనేన ప్రవర్తయతే ॥

అన్యథా నిరతిశయస్య నిరతిశయాభ్యుదయోః ।

పదార్థస్య కర్మలక్ష్యనిరతిశయస్య ప్రదర్శనః ॥

లోకశాస్త్రపురాణానాం విరోధో హి పృథక్ పృథక్ ।

ఇతి కస్యాపి కావ్యానాం లోకోత్తరపదప్రాప్తయే ॥

వేదశాస్త్రవిరోధ్యవృత్తికేన హి సుమహత్కావ్యానాం లోకోత్తర

పదప్రాప్తిత్వం ప్రవర్తయతే ॥

రసభావసుగాంభీర్యగుణాలంకార్యాదయః ।

కావ్యదర్శనే దృశ్యన్తే సర్వే వేదశాస్త్రతః ॥

శృఙ్గారాదిరసనిర్వేదాదిభావానుభావాదిగుణాన్యథా

తత్త్వపూర్ణం విదితత్వం కావ్యతత్త్వం కావ్యనిర్మాణే ॥

ఉక్తం చ ॥ న హి శక్తిర్నైవ కావ్యం న విద్వాన్ కథాః ।

జాంచకరంపదస్య కావ్యాంగం పంచపాఠశుక్లపక్షః ॥

ఇత్థం లోకశాస్త్రజ్ఞః కావ్యనిర్మాణశక్తిశాలినాం కావ్యశాస్త్రానాం

కాళిదాసాదీనాం కావ్యాని కావ్యప్రశంసాపరిజ్ఞానాయ నిరంతరం పరిశీ

లనీయాని ——

లోకశాస్త్రవిశేషజ్ఞః కావ్యనిర్మాణకౌశలీ ।

కావ్యాని కాళిదాసాదేర్నిరంతరం పరిశీలయేత్ ॥

లోకశాస్త్రవిశేషపురాణాదిపరిజ్ఞానశాలినః కవేః కవిపదార్హ

జనకాదివిరచితకావ్యపరిశీలనేన ప్రకటితమ్ ——

వేదశాస్త్రపురాణాదిజ్ఞానసంపన్నతా ।

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

ఏతత్తే పరమహంసాచార్య పదార్థసంక్షేపస్సమాప్తః ॥ ౨౩॥

సంప్రత్యలోకాః పురుషోత్తమశిరశ్శిఖాక్షాన్మహాచార్యపాదైః ప్ర

మాణార్థైస్సహ సాంప్రదాయికసిద్ధాంతసర్వస్వతస్ప్యే ॥ ఏతేషాం లో

కోత్తరత్వం తేనైవ విశిష్టైస్సహాచార్యైస్స్వతస్సంప్రదాయం కృతం।

కస్మింశ్చిదాయుర్విశేషే ప్రవృత్తాయాం। కస్మింశ్చిజ్జనితే జనానాం

తత్పదార్థప్రతిపాదితత్త్వార్థేన్యాయసాహిత్యశిక్షాప్రవృత్తిర్బ్రహ్మణామేవాస్తి

సప్రతిపాదనార్థప్రస్తదర్శనానాం కవీనాం లోకోత్తరత్వం। ఏవం లోక

ప్రసిద్ధస్య కావ్యస్య లోకస్య సహృదయప్రవృత్తిమిదం వ్యాఖ్యాయ

సంప్రతం కావ్యజ్ఞానామువదేశస్సహ మహావ్యాకరణం ప్రవృత్తిమి

తం శ్రీప్రతిపాదితార్థప్రదర్శనమురస్తరం విస్తృణామోఽతి ॥ ౨౪

ఏవం లోకస్య శాస్త్రాణాం కావ్యానామువదేశా।

రాపేక్ష్య రూపాంతే శ్రీమద్భగవత్పాదశిష్యేణ సుప్రసిద్ధ

కులజ్ఞానభూషణేన ధన్యమానసప్రభావశబలకాదయః। కావ్య

తత్త్వజ్ఞానాం స్వరూపప్రకాశాయ శ్రీమత్తత్త్వప్రదీపయా కర్తే। ఏవం వృత్తల

క్షణానాం కావ్యానాం శాస్త్రీయదిశా పరిశీలనేనాభ్యాసేన తేన

గాంభీర్యానామ్నా విస్తారేణ కృతస్య నాటకస్య శ్రీమత్కాలిదాసస్య

స్యాన్ కతమం కావ్యస్య పరిశీలనే యుక్తిసంగమనం కృతమ్ ॥ —

తస్మాదాలోచ్య తాత్పర్యం లోకశాస్త్రాణాం ధ్రువమ్।

కతమత్త్వం కాళిదాసాదేః కావ్యానాం పరిశీలనమ్ ॥ ౨౫

ఇతః కతిపయాః కాళిదాసస్య వైశిష్ట్యం తద్వాక్యానాం వేదసంప్రదాయం

చ సమాప్తాచార్యపాదైః ప్రతిపాదితం ॥

ఉపాధ్యా ॥ కవయః కాళిదాసాద్యాః కవయో వయమపి ॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

నాట్యానాం నాటకానాం చ దేబి శ్రీనామోజనా।

రసాదివిషయేణైతత్కర్మముఖ్యాన్మహాతకీర్తిః॥ ॥

ఉక్తం వార్తికే నినమంధాతి॥ ——

ఉపదిష్టేన కావ్యజ్ఞైశ్శిక్షణారోపితేన వా।

యుక్తమభ్యాసకస్య ఫలవత్యాత్తైస్తత్ప్రసంశామనిర్వర్తకః॥ ॥

నామనాదవ్యుత్పన్నయోస్సన్నికృష్టదేశాపకర్షణాపకాలాదియు

క్తిమతా కావ్యజ్ఞైరుపదిష్టేన మార్గేణాత్రైవ మమైవ యుక్తమభ్యాసః

కర్తవ్యః। కావ్యనిర్మాణాత్ర సంపాదనామాధానోద్ధరణాన్ని

(యి)
తకరణాదివిధ్యర్థం యుక్తమభ్యాసః కార్యః। రసాదివిష్యాణా

చిత్రైర్నాట్యనాటకాంశైర్యోజనముక్తకస్య ప్రతిపాదయిష్య

తే। తేషాముదాహరణాని వినోదనార్థం కావ్యానుదృష్టాన్యపి॥ తద్యథా

ప్రతిభావాన్ప్రవర్తేత కావ్యజ్ఞైః కావ్యకర్మణి ॥ ॥

తేషాం స్వరూపమభ్యాసస్య సంబంధః——

కావ్యం కర్తుం విశేషజ్ఞా యే జానన్తి తదవహా।

కావ్యజ్ఞాస్తైస్తదభ్యాస్యం దర్శితేన వర్త్మనా॥ ॥

కావ్యకరణే కావ్యార్థవివేచనే చ యే కుశలాస్తైః కుశలైః శాస్త్ర

ప్రాదర్శితైః ఉపదిష్టేన మార్గేణ సభ్యానికే। తేషామపి

శిక్షయా ప్రాయనాదిభిరుక్తః॥ —— ॥ ✓

శ్రద్ధానోద్ధరణాదికావ్యావర్తనామపి రసః।

పదానాం స్థాపితేఽస్మిన్ యేఽభ్యస్తపద్యాసక్తాః॥ ॥

యాన్ప్రదాని శ్రుతిస్మృత్యప్రతిపత్తిసాధనాని।

తం శబ్దార్థనిష్ఠాకావ్యబంధం ప్రచక్షతే॥ ॥ ✓

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

షౌత్మనే। తుష్టాయ ప్రతిపత్కామ్యే। షష్ఠ నాశష్టాయ ప్రష్టి

నటేశ్వరనాథ గగనాదినాథ జన కృతిగ్గార్జ మధ్యం ప్రకాశాత్ర

రత్నాకరాజ్ఞ స్థిరత్నాకర స్థిరత్నాది పాదకే పాదశ్రయ పాశజన

ప్రకాశః। శివలరత్నాకరాజ్ఞాస్థ్యశివ ఇత్యాదిమధుర్త్వే నిశ్చ

శ్రీతం॥ ప్రకాశస్నే పరజ్ఞాని సర్వగ్రాప నరప్రధిః శివః శాశ్చ

తౌ ప్రతిం పరమార్థ శక్తిరి॥ ఏతావత్ప్రసన్నే చిరత్నస్ప్రతిపాది

తాం శివః ప్రశంసాం నా పప్రశ్నతి॥ ———

అథ శికా ప్రసంశిక నిరితః ప్రజాశతిః।

యథాస్మిన్ చతస్రః శుంతథిథం పరిపతి॥ —

అత్ర శనిస్తిః ప్రజాపత్రాష్టిస్థిల క్ష్ణ్యాం ప్రతిపాదితమే తథా

నాగనాథకాస్మి శ్రీపురవిజయే॥ ——

మోల్లాసే। శశిరేఖు శలాంతరేషు రామప్రరమూలేషు శతమోద

లిప్తరేఖు నరసు చతుశ్రమంత్ర్య ముద్రాం పధిపాష్యాణి తాంశ

న్మ్య రసి షర్ఁ॥ ఇత్యాదిపదానాం పరిపృశ్యనపాస్తు శాస్త్రవృత్యాం

నిరూపణాత్యమ్॥ అత్ర స్తోత్రజ్ఞారకపాజ్ఞనారాతాం మాం అనుశప్తా

యాః ప్రతిపాదకే నాశ్యచిత్ర దూనిశారగామాం తాయు గుణాస్తాశర్యాము

చితః। తథా చతుర్విమరవిజయే। లుపుం పుఃథూరచితమం యుశశా

జితం రంపోద్గారితోః శనశాపం పంచమధ్యతః మరశ్రయం

దపాస విధేః పురూప్యగార్హ ధూపతాం పదపానాం నదన

తామ్॥ ఇత్యాదిప్రయూస శరణేఓ జన్మిశారః ప్రోంగనాథవిర

చితే శాశనాథాష్టకే చాశస్తాం తాం ప్రసనాయ శాస్త్రపదశిష్టా

యంశాజ్ఞానలమ్మష్టాం తాం ప్రథూనసార్ణ పరగూగాం విష్ణాయాదు

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

స్మృతేః। అలఙ్కారాణాం స్వీకరణం యత్త్వనిందనీయమ్ హార్దం। తా
మాన్యలక్షణాత్ప్రసఙ్గేన స్మృతః। అథవా కావ్యప్రకాశోక్తరీత్యా।
శబ్దార్థశబ్దార్థయోర్గుణానాం అలఙ్కృతిమతః స్ఫుటమలఙ్కారత్వ
కారణీయమాన్యా అత్యుక్తః। అలఙ్కారాణాం నియమేన స్వీకార్యత
త్తేకావ్యస్యోపస్కారకత్వప్రసఙ్గాత్తేషామలఙ్కారహానావపి న కా
వ్యహానిః। యథా॥ —
ప్రాణానాం స్వప్నమద్రాక్షం నిరాయణాం సహాయవిభూతిమం
ప్రియం హర్షం తాం గాం ఏకాపి శలభః। కస్యాస్యాస్తస్పృష్టః।
ప్రకాశఖ్యాన కరాఙ్కమోం యమధునా స్వామ్యపేక్షే కచేత్
క్షామ్యం కరదేశకప్రకరమిత్యస్త్వభ్యుదయం భావేతి॥ —
అత్రస్పష్టోనకశ్చిదలఙ్కారః। తథాప్యభిధాస్యతే నాలఙ్కారకా

వ్యత్వే। కమకావ్యస్యానశబ్దార్థౌ నిత్యానస్యస్యయోగ్యయోశబ్దార్థ
స్తామాహార్తర్తన్మద్విశిష్టౌ శబ్దార్థౌ దివకావ్యమవ్యక్తం భవతి శబ్దార్థ
యోస్తేః శబ్దం చ మహామహాదినామమతే అలఙ్కారరూపధర్మ
యుతేనరామనస్యమతే। గుణారూపధర్మయుతేన। గుణస్యకావ్యత్వే
వక్రోక్త్యాదికేనసగుణాత్రివచిత్ర్యాణాం కావ్యకాంగ్యాన్యాయకాన్య
మతేర్మోగస్యచ్చిత్రసంపాదకేన అలఙ్కారాస్పష్టానాం చారుత్వానాం
మతేర్ధనియమచేన। అస్పష్టరసత్వాన్నిరస్తరమిత్యనేన రసాదీనాం ధ్వని
రూపరయోః కేవలేనం ప్రధాన్యేన తదనాదానస్య రథ్యనమత
మేకాన్యోపరత్వేక్తస్యకమవ్యక్తం భవతి। తస్మాదత్ర తస్యార్థకథనేన
కావ్యప్రకాశకారోక్తేదోషరాహిత్యగుణాదిమత్త్వవిశిష్టకల్పనా। తద్వాత
రికేణాతదనాదినామస్వాస్యానామాస్వాదమ్॥ తత్తత్తోత్తరత్రావకాశాయ

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

హాసనక్షుస్తకలసమ్పత్తీనాం యకానాం శబ్దం యుక్తివిధురత్వం ద్వస్తి

శ్వాదీనాం శ్రీమదాచార్యసాధనామినరసింహపదానాం శబ్దం యుక్తిమ

త్తమితి నిరదరూణాం ప్రస్మరానురక్తః ప్రతిపాదయితుం తేషాం మమాని

పృథక్పృథగుపన్యస్య యుక్తివిధురత్వం తేషాం ప్రతిపాద్య తన్నిరాసేన

మధ్వానాం శ్రీమదాచార్యాణాం సాధనామినరసింహపాదానాం మ

తం ప్రతిష్ఠాపయతి॥ ౿

శ్రీమద్ధిత్తమమబ్రాహ్మణ్యలఙ్కారకారిణః।

అలఙ్కారప్రధానత్వం కావ్యానాం ప్రత్యపాదయన్॥ ౿

ప్రతీయమానమప్యర్థం వాచ్యోపస్కారకతయా।

నిశ్చిక్యురలఙ్కారపక్షే తేషాం మతే నయా॥ ౿

అలఙ్కారశాస్త్రప్రథమప్రవర్తకా భామహాదయస్తు చోపాదకాః

ఏవం శబ్దనిష్ఠాన్యర్థనిష్ఠాన్యలఙ్కారలక్షణాని యుక్త్యా ఏతదీయం మతమనిరసం

దర్శయితుమాహ —

శబ్దార్థకం శబ్దార్థం రూపం తం మద్విదప్రమిదరత్।

కిం నామాలఙ్కారమితి జిజ్ఞాసుతేసూక్తః॥ ౿

కావ్యస్య శరీరం శబ్దార్థౌ తత్ర ధ్వనిరసాదిధర్మః శబ్దార్థో

వాగులఙ్కారాణామప్రసంగ యుక్త్యామదేవ నిర్మాతృత్వాత్ శ్రీ

మదాచార్యసాధనామినరసింహపాదానామలఙ్కారాద్యుక్తిరితి

దినాం భామహాదీనాం చాలఙ్కారాణాం మధ్యే కావ్యస్య శరీరం కిం

త్వయం శాభిదాః కింప్రియస్తు ప్రమిదాః ఇతి జిజ్ఞాసాః కేవలాలఙ్కారా ఇతి

నిశ్చితం కిం భామహప్రభృతీనాం మధ్యే కేనాపి నిశ్చితం నాపి శ్రుత ఇత్యుక్తం

భవతి॥ అలఙ్కారసామాన్యలక్షణం చ త్రిమేఘాత్మ్యత్వాదీనాం భామ

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

ప్రతీయమానం వస్తుకం హాచ్యశోభాదాయినమ్।

ద్విధ్వన్యగుణాలఙ్కారం కధ్రత్యోన్యదగుణయన్ ॥ ॥

రూపకే-దీపకే-తుల్యయోగితాదిష్వయం స్మృతః।

నవ్యమానోపమావాచ్యశోభాహేతుతయోదితా ॥ ॥

శబ్దవృత్త్యయస్పష్టప్రకాశసదానందయః।

వాచ్యశోభాకరత్వేనప్రతిపాదితాః ॥ ॥

ప్రతీయమానేపూర్వేష్టమపమానపదాదితా।

ఇత్యంధ్వనిస్తురూపపూర్వాలఙ్కారస్ఫురితః ॥ ॥

మానమహాదిభిస్తువర్ణ్యయోశ్చదిమానస్యమానోపమానా

చేత్యవన్యారకత్వేనస్తుపదయోవర్ణ్యః-వః-వరాదృతంస్తానమనా

మతిదిప్రకాశయామాస్యయథాయోఽనప్రతిపాదితమ్। తత్ర

సునావతిరతవస్తులఙ్కారవతిధ్వన్యమానవస్తులఙ్కారవర్ణ-కావ్యే

నానాత్రాలఙ్కారాణాంవప్రాధాన్యంప్రత్యాపాదయంపకురూపకేనా

లఙ్కారరూపకేనచధ్వన్యమానపదం-చ-వాచ్యశోభాకరత్వేనా

మాన్యధావంయోగినస్తుబుద్ధ్యాలఙ్కారవస్తునిత్యప్రాపస్తుః తేషాంవ

తేతిధానావాపిధ్వనిస్తావాలఙ్కారపత్సే॥-నిత్యేప్రాపాశ్వపదవ్యాతే ॥

వంయాంయోక్తేతథావ్యాజస్తుతావాక్షేపమావ్యాణా।

అప్రస్తుతప్రశంసాయాంవామానోక్తానన్వయేఽ ॥ ॥

ఉపమేయోపమాదౌచ-వ్యేతలఙ్కారకాంక్షిః।

వస్తుమాత్రంగమ్యమానంవాచ్యశోభాకరం-తతః ॥ ॥

పూసదృతంయేవరాక్షే-వః-వరాదృతంస్తానవవంగాపి।

ఇతివ్యాజస్తుతిత్వయాంయథాయోగమువాహృతమ్ ॥ ॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

లక్ష్మీ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

౧౦

19/B

ఆహ్నికే॥ ॥

ప్రోక్తం ప్రకాశయితుమస్తి నిరయనాం య్యః

నాం కష్టమశక్యమవలేశమనహ్యప్రవృత్తైః।

యద్దోషరేణుకణమేనమహాబ్ధిమధ్యే

మజ్జన్తు ప్రిరివనివాన్తమహాదారిద్ర్యః॥ ॥

ఇత్యర్థవిశిష్టస్యాస్య ప్రాశకర్మణ్యశ్చాదనుశాసనజన్మనికాయస్యాపి

హావలేశకధనస్యోక్తేశ్చాయనుశాసనద్యమానస్తాన్యవిరోధకః

యశవారకర్ణాం ప్రిరిదారాణాం మహార్ణవలలమధ్యమజ్జ

నకర్ణారూపం యాశక్త్యావిశక్యాం మార్థయస్తాన్నస్వర్ప్యయతి॥

హాజమ్మకే॥ ॥

శ్రీమన్నారాయణానుస్త్రివయజ్ఞాకకేన్యాన్యాయిమాంపేంప్రథా

ద్రవ్యంమనకుశక్తకంమానుశాసద్యమానమయశాందక్షణయాలుప

మానాస్త్రకవ్యదానమూక్షేపకే॥ ॥ అప్రమ్మకప్రశంసాయామే॥

త్రినామయనాం వ్యర్థవదనాబ్జమనాం కథానాం

పంత్రిం వదామిసాస్వార్ణపరద్రుహస్తాన్।

అనన్యనమహాత్మనమన్త్రరమన్యాశిని

త్రాణాయనసేత్రవధమన్ప్రాశకాలక్షత్రనే॥ ॥

ఆప్రాచీనస్యాశద్రుహస్యాశేషత్రాణాయనమన్త్రకకణానుజశక్ష-

ధనమనుశాసద్యమానం పక్షస్తాదృశప్రత్యయేయిశ్వారిదజ్జనస్తాప

మన్త్రరాం మన్త్రిణాం మనానాం వ్యవదనామృరుహావాబకాయ్యాలక్షన

నింకలాశిదుల్లక్షణకాయశన్యాచేద్రువ్యరూపాం యామర్థయస్తాన్నా

నుమప్ర్యయతి॥ ॥

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2
Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

గౌంయ్యస్త్రాలుపరూనాస్త్రం పంయ్యదానలక్ష్మాయుక్తాసుమవృక్ష

తస్మైస్థానమసప్యయాతిః తదిప్రహాణాద్విశేషోక్తయాథా॥ ॥

నిరాపధానముచితేనమయేవృతే

దారికేషుబహిరప్యపాతయామ్య।

శ్రీసింయగానతనాభపృహంయయూక్షౌ

సత్వంమిరత్నపష్టాదిమషస్సయాతి॥ ॥

అన్రవిద్యాత్మాజప్రయోగాత్కారణాన్మూర్తేసుసమయప్రశ్రమా

దిష్టానేకేషుసత్త్వపితదస్వప్రత్నిరసుతపద్వమానాలుపాదక్షైనా

క్షిప్రాయ్యవృక్ష్యరూపాంయూదరాత్రిశాయూయస్థానమసప్యయాతి॥

ప్రతీయమానస్తుతిరోధానప్రసజ్జనసమయేరూపతేనాన్యక్తం

ప్రతిపాదయతి ప్రతీయమానమితి॥ రుద్రపత్రప్రతీయమానతయా

సర్వస్వం ప్రజవతి హస్తనిశల్పేల్లోకేశేషథం ష్ముష్యాః।

సర్వస్వం ప్రజకన్యాస్పహమిదంయేస్త్రిధరేశోపశ

ప్రత్రేదత్తేశరం శశ్రమదదిశాకతిస్త్రోస్త్రృజ్యతే॥ ॥

అన్యప్రతిదినం శోపతశః ప్రసర్ధమానరస్యః శత్రున్నరూపనష్టాశః

సనిరతన్నాసింయగాంయ్యన్నాయాచశేన్మాస్త్రన్యాయమానే

ప్రతీపతి ప్రతిపాద్యమానావిస్పష్టయస్యవిశక్షానివశక్షాంయరపః శ

తిస్వతిరక్షనస్త్వాప్పాయస్తైననస్తుతిరూపాయస్త్వస్వోసమస

ప్రకరణతి॥ — ॥ అన్సాంసే॥ ॥

తాపతేనోనరథాజాతే విజానిసయేనయే।

సాంయగానయన్నరపాతశాయగానాంయ్యస్తుసేధతే॥ ॥

అన్రవస్యైపరూనస్థాయవపయస్సరూపస్థాదవిశక్షతం సత్రాయ

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

హరణాని॥ ॥

ఏకాకినియాదబలాంశరణాని తథాహ

వాస్మిన్ప్రపేప్రహాభక్తిశ్శతశేంవిశేశవే॥

శంయాంభఃస్వప్రమహారామయాంవరాకశ్యే

శ్రీమద్రామాద్యశ్చభ్రాసనసూయాంతథాస్తు॥ ॥

అత్రాపాకేభ్యారాజనివేధప్రరుణలక్షణాశ్రిత్యాస్వావశాత్ప్రతియ్య

వాంనాయప్రహాభక్తివిశేశనవానాదినియత్ప్రాణాలభ్యానతిసుఖా

సాన్యానుజ్ఞాలక్షణాయశస్త్రనేస్తిత్వానవప్రయత్త॥ ॥

ఏవంవృజ్యన్యశస్త్రనత్రిశంభ్రాంపక్రవః

వృజ్యమానాలజ్జారతితన్నిశక్రావజ్ఞా

రూపశక్షల్యయేంగితాపహస్నరవ్యదివు

ఉపనిశ్శకాయమిశంశస్త్రవశంరాజేభ్యపనిశ్శశారిణాద్విరూపం

శ్రీరామ్యవలజ్జారంప్రపమయదభావంయత్।ఉద్దానశ్రప్రణయమ్య

విశారః ప్రభావస్నప్రతిబద్ధేనప్రశరణాంకేనగవంయరిత్రవస్థిప్రాయం

తత్ప్రతిబద్ధంజప్రాపోన్నా॥ ॥

అపినియమపిదధానంతదేవతదనప్రాపకలసునాదౌనామ్।

అథాన్తరవానసావయతిరావద్రాశ్యంసింశరణంప్రాపః॥ ॥

అధ్యప్యుదాహరణాని॥ —

ప్రాపతరణాంతరణాభ్యనవషష్టభ్యషష్ఠభవనాథకశరమ్।

పశ్యస్వభావతియహాన్నిశరావులనావయబద్ధంయం॥ ॥

అత్రతరణాభ్యయబద్ధంయంహాలస్వాయవృద్ధమానంస్వనిమిత్తతయా

నాత్రైతప్రాశజనితమనః ఖేదలక్షణాంశస్త్రాక్షరతి॥ద్వితీయంవృసిద్దా

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

శథాభిన్నంఖాణంప్రకాశ ... ప్ర ... ప్రదాం
యశః క్షీరస్తొరిశంఖ సమతిష్టుపబంప్రకాశనాః ॥ ॥
అత్రక్షుణ్ణనాయకానాం హోః ఖడ్గకాళయయొః శ్వేతత్వం వర్ణితః
విశేష యథా ॥ ॥—
సర్వే వశాజ్ఞుని సర్వద్రిమాలజాం సర్వి వశం శాఖ్యనిధానమూర్తమే।
నాంశక్రంతం నాయకానాం త్రివంశ్యం సహ్యనదం సజ్జమన్మూర్తిం బే
అత్ర నాంశక్రంతస్య సన్నద్ధ మన్మూర్తినాం నాయకానాం ఛాః వర్ణ్యమ్॥
తుల్యం యోగితాయాం యథా ॥ ॥—
నాం హకస్య నాం వశంకరాజ్ఞ రక్షణ రాజ్యా తాపరాణే వమన
నిక్షిప్తాంక్షపకదిప్తం స్వయంవధానతి నిర్జాతా శత్రుర్వే ॥ ॥—
సంపత్తిర్వశరాజకారణాం పతిప్రచోః శక్రః శత్రుర్వా /

సమ్యగ్ మనో వనాం వాక్యశోభాహి వర్ణ్యతే ॥ ॥
శబ్దవశం యజ్ఞే జః స్పష్టమ్యకారకాదిద్వనిస్పష్టి శోభాం వితః ॥
ఉక్తేః యథా ॥ ॥—
పద్మోల్లాస వికల్ప మహారాజ బా రాజాతిథే
జిహ్వాతి దింపజజ్జ వజ్జ కరణాస్త్రి నాహాజ్జే స్ఫుటః
శౌర్యావిశ్వ త్రిభేదకప్రియ మహాసనోదయ స్త్రైష్ఠికే
శ్రీ మహోపయకాలయక్షేతి విమావరాత్ప్రవర్ణ్యానం ॥ ॥—
అత్ర సకల సోల్లాసాది విల్లక్ష్మీ సముల్లాసాదినాం వికల్పాది విశ్రాయ
నాన్యథా వర్ణ్యం ప్రవృత్తే ॥ ॥— అవస్థా యథా ॥ ॥—
సంఘప్రత్యగ్ర శ్రీమత్సుబ చవివాతస్తా యకానా విభో
శ్రీ సింహాసనాత్రజిసర్వనయపకాశకాళయవహమ్।

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

గుణాశ్రై... నాం రీతిరీతా ॥

గుణాలఙ్కారరసాగ్నీనాం సాహిత్యమేవాద్భుతాదిభిః।

ప్రాంచోఽపి యస్మాత్స్త్రైణాంత దశరూపాఖ్యాయనాటకం తమే ॥

తేహి శబ్దార్థయోర్ధర్మాః అలఙ్కారాయత్తరీతాః।

గుణా స్వభావసాధర్మ్య ఇతి వృత్తిస్తు వర్ధితమే ॥

చతుర్ణాం నామిశ్రత్వం కావ్యాలఙ్కారకారిణామ్

కావ్యేపరత్వలఙ్కారః ప్రధానత్వేన సంస్తుతః ॥

నానాసత్వ సాదృశ్యాన్ముక్తానాం వక్రోక్తిరితి వక్రోక్తిం ల

క్షయిత్వా ఉల్లసన్తి లక్షణ లక్షణానాం శ్రీరసంఖ్యానిమిత్తలక్షణా

తేరితి ప్రదాహరణం ప్రదర్శితమస్యా సతత్త్వ ధర్మాసుస్నిలసనివిలసనేన।

ప్రకాశప్రతీకానాజ్ఞాచేలక్ష్యే ఇత్యుక్తానాం సాదృశ్యంచాప్రస్తావిచ

సాహిత్యం శబ్దసాయుజ్యాయత్త రసం కానిసాహిత్యనామే ॥

శేషమపి నిత్యసమ్పత్తినాయకే ఉపసర్గతాత్పర్యమపి పృథ్వ్యతే ॥

అదిశబ్దేనవర్ణానాయకహిత్యచతో స్వభావోక్తిరూపాదిప్రయుక్తి

శబ్దేన సమాహితాదయః। తథాదిశబ్దేనశబ్దానాం శబ్దాలా

శబ్దార్థయోరిత్యుక్తాలఙ్కారాన్ ఇత్యాదిపుంసో నవిధాశేషయోః

...సవర్ణానాం స్వప్రశంసామనోక్తాః ఇతి రూపకాద్యుపధ్వనేరలఙ్కా

రస్వభావస్యానాహాదిభిః వక్రోక్తిశ్చ। సప్రతినానస్వామిశంప్ర

దర్శయతి ॥

వక్రోక్తిశ్చాలఙ్కారత్వం నామ వక్రోక్తిసాదృశ్యలక్షణాం।

నానాసనాభ్యాలఙ్కారః శబ్దార్థః శబ్దసిద్ధాని ॥

శబ్దాలంకారీతిశబ్దార్థకావ్యశిల్పనేనచతోఽదితా।

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

పునరపురసస్తుతి॥ ॥—

ప్రోద్యన్నిరజ్ఞ మర్యాదిస్వమాహాంశుస్తకేఽప్యధాః।

రశ్మ్యోక్తిం బహుధాభినాం ప్రోధాస్యక్షాస్యజీవితమేః ॥—

స్యాపిశవరప్రధాస్యం శాబ్దప్రకృతిధృత।

అవిధాంశాః ప్రకాశస్యమిదావర్ణ్యాఙ్క్రయాః ॥—

ప్రకంప్యామాసనిత్యవిధివిద్యామానవకీరలం।

స్యాపింశరూపహర్షాణితః కవిశాంశస్యస్నింటాశః ॥—

తేనోవిభారవక్రత్వయుక్త్యః మిత్రైః ప్రదర్శితైః।

అపస్తావస్తనేశ్యాస్యనాంఛక్రైస్తవధక్తృధశః ॥—

కీరలం శాస్త్రైశచక్రస్యజీవితం శాస్యమప్యత।

స్వజ్ఞార్థం జీవితం నేతదయం దర్శనం స్థితమే ॥—

విశేషోక్తిలక్షణానాం। ఇత్థం శాబ్దాలక్షణానాయాస్తేత్రయలఙ్కా

రస్తం భ్రాన్తిమాసనేనావిస్మృతశాబ్దస్యమొద్దినిరలఙ్కారస్తేషామధికః।

తతస్తాంవానస్యవిభావనాం ద్వాస్తః పాఠకత్వమేవ॥—॥కీరలంచ

గావిశిష్టాపదశబ్దానాం త్రికాలికీర్వానేసశాబ్దస్మృత్వేసభేదదిశాలంక్ష

పాదిభిన్నస్వనాదనాగ్రణాం సక్షపసాధమస్త్వేనాలఙ్కారసగాః

గాంశబ్దార్థదర్శస్తేనశబ్దప్రకిపాదనాత్ప్రాయేణాపింపుమేవసా

ఛితం। తద్విత్వాదయసామాన్యలఙ్కారేమొభృగుణానాం ప్రస్త్యాంశ

బ్దార్థధర్మాస్తేనస్తేపనాధమోగస్యపైరిభ్యాశతిప్రకపాదనేన

పరాంప్రణనిత్యాదాసహప్రవృత్తానాం వానపక్షయస్తానామలఙ్కారవా

శాస్త్రైపదానస్త్వేనాంచశతత్వశృత్తంచవలి। ఇత్థం ధమసనీశేపనిదాస్య

వాదినాం పునరపురసస్యస్యాపిశప్రధాస్యాదినోః పూర్ణాంశుస్తకాస్య

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible] ॥

[illegible]।

[illegible] ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible]।

[illegible] ॥

[illegible]।

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

ననుకావ్యేషు లోకేషు యథా విలక్షణ తలక్షణాలఙ్కారప్రసా

దాదిషు దక్షిణాపావకయోరివ అన్యేష్వపి కావ్యేషు సహ్యాపార

తయోరివ అన్యద్వ్యాఖ్యాతం ॥ —॥ యత్ర ధ్వనావలఙ్కారేణాను

ప్రత్తే శబ్దార్థయోరుభయోరపి నిష్పాదకత్వేన ప్రాధాన్యం నప్ర

తీయతే తస్య ధ్వనేరలఙ్కారస్య చ ఉభయసత్త్వేన ప్రతిపాదన

మస్యమితి ప్రతిపాదయతి ॥ ॥—

తయోర్ధ్వన్యోశ్చ ప్రాధాన్యం నమం యత్ర ప్రతీయతే ।

తత్రోభయసత్త్వేన స్థాపనీయం నసంశయః ॥ ॥—

సామాన్య నిర్దేశేనాయం సఙ్కీర్ణాలఙ్కారః ॥ ధ్వనావలఙ్కారా

ణాం ప్రత్యక్షత్వేపి శబ్దార్థయత్త్వేన సమానే కథం ధ్వనేరాత్మ

త్వమాశఙ్క్య పరిహరతి ॥ ॥—

ప్రత్యేతవ్యః —— అన్యాఙ్గత్వేన యత్ర ధ్వనావలఙ్కారే తథాలఙ్కారరాణాం ॥

మప్యభావః ॥ ఇత్థం ప్రాధాన్యేన ప్రతిపాదితే కావ్యే ధ్వనిత్వేన యామ్రతి

పద్యమానానామాశ్రయభూతస్య శబ్దస్యార్థస్య వా ప్రాధాన్యేన ప్రతీయతే

ఏ తత్రాన్యనిష్పన్నసాధనత్వేనాశ్రయః నగ్నప్రసోతస్య

ప్రేక్షక కార్యకారిత్వేప తదన్యా వినాభావేన తత్ర నాహంకారిభావేంయ

ప్యేత ఇతి ప్రతిపాదయతి ॥ శబ్దార్థయోస్తయోః అసత్త్వం యత్ర ధ్వ

నిచిత్రయోః ప్రాధాన్యం తత్ర తస్యాన్యధ్వన్యభావః ప్రతన్యతు ॥—

ధ్వనిచిత్రయోరితి సర్వాఙ్గభూతప్రత్యక్షస్యాప్యలక్షణాం । అన్యద్వ్యాఖ్యా

తం । ఏతదేవ సమానయత్యర్థయతి సామాన్యేన ॥ ॥— /

ఏతస్య కారకత్వేపి నిత్యసమ్బన్ధం ధ్వన్యోః ।

ప్రతన్యనపకారిత్వం యాభ్యాం తేనాలఙ్కారః ॥ ॥—

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

ద్వైత ప్రతిపాదనమ్॥ ఇదానీం ప్రతిపాదితేభ్యోర్థేభ్యః పృథక్కృత్య ప్రదర్శయతి॥

ముఖ్యార్థవ్యాపారేతి దోషోఽప్యనేన ముఖ్యప్రదాశ్రయాత్।

వ్యాపృతేభ్యోఽపి తద్ద్వయోర్జ్ఞాపకాద్వ్యాపారాణాం చ ప్రయోగాః॥

ఇహ కావ్యగతానాం లక్షణానాం ప్రతిపాదయతి। కావ్యనిర్దోషగుణాలఙ్కార

ప్రాధాన్యే సౌన్దర్యమాహ ఇత్యుక్తే శాస్త్రే కావ్యస్య నిర్దోషత్వప్రతిపాదనాత్

తాసామేవ నిరాకరణం ముఖతస్తు నిరాకరణార్థే సాక్షాత్తేషాం దోషాణాం

లక్షణానామేవ ప్రథమం ప్రతిపాదయతి। ముఖ్యనిర్వ్యాపారే దోషాః ము

ఖ్యార్థోపకారాదిరేవ। లక్షణానాం త్విదానీం ముఖ్యత్వమేవ నాపాస్య

అభిధేయనిష్ఠముఖ్యత్వం లక్షణానిష్ఠం యతో నాస్తి పృథఙ్ముఖ్యస్వరూప

ప్రాధాన్యేతి లోకధర్మో యోఽతిశయేన ప్రతిపాదితస్తస్మాన్ముఖ్యత్వమేవ

అత ఏవ స్ఫుటత్వవివేకం ముఖ్యార్థ ప్రతిపాదనం దోషాణామితి యాతి

దోషా గుణా అలఙ్కారాస్త్రయః పరస్పరం పృథక్ చరాః।

కావ్యనిష్ఠత్వేన యద్యపి దోషధర్మాః స్వతన్త్రా ఇతి॥

తదా ధ్వనిమాత్రస్వరూపత్వం కావ్యస్య శబ్దార్థనిష్ఠత్వాత్ అత్రాపి దోషాః

శబ్దదోషా గుణాలఙ్కారాః తత్ప్రతిపాదకధర్మా ఏవ తత్రాపి శబ్దగతా

అర్థదోషా అర్థగుణా అర్థాలఙ్కారా అర్థాలఙ్కారా

ఇతి వ్యాపారాః కథమితి చేత్ ఉచ్యతే॥

గదాశౌర్యం గదాదినా అఙ్గధర్మద్వయం యథా।

శబ్దార్థయోశ్చ తథా సౌన్దర్యం చాత్ర వర్ణనమ్॥

యథా లోకే గదాదీనామఙ్గధర్మాణాం శరీరధర్మత్వేనాఽవస్థానం।

తథాత్ర కావ్యశరీరధర్మాణాం శ్రుతికటుత్వాది దోషాణాం చ

మాధుర్యాదిగుణానాముపమాద్యలఙ్కారాణాం చ శబ్దార్థగత

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

అన్త్యః తత్కర్మాదికారణాభ్యాసానాం యథా శరీరశబ్దయోస్తదేవ
గతత్వేన ప్రతిపాదనం। తథా త్రివికారాదిచతుష్టయాదీనాం త్రి
తత్వభూతానాం బోధ్యానామపి శబ్దతదర్థయోరభిగతత్వేన ప్రతిపా
దనమనుసన్ధానం — ఏవం ప్రత్యేకమపి తత్తద్బోధ్యానాం
తేషాం సర్వలక్షణమయుక్తం సంజ్ఞానామపి లక్ష్యలక్షణానాం చ తేషాం సర్వలక్ష
ణానాం ప్రతిపాదయతి —

కార్యకారణయోరాత్మనో యేనార్థానుసన్ధానం।

అత్ర సంయోగత్వేన యథాసంయోగ్యే సంజ్ఞా ఇహ —

అన్యోన్యం స్వరూపశబ్దార్థద్వారా ప్రాప్తమేకదా।

అలక్ష్యాదన్యలక్ష్యరూపాదన్య ఇవ తేషాం —

ఇహ తావదర్థేన —

ప్రస్తుతానన్త్య కారణాశ్రయత్వాద్వా అన్యోన్యాధీనం సంప్రతి నోపకారకం
తే తత్ప్రత్యేకం ప్రత్యేకం ప్రాప్య ప్రత్యేకత్వే అనుపత్తేః స్వాదిబోధ్యబోధకాః। ప్రతి
పాదకత్వం బోధ్యబోధకాశ్రయత్వాత్ ప్రతిపాదనం శబ్దానామపి స్వా
తాదృశబోధకత్వాత్ కారణాత్ కార్యాదిశబ్దబోధ్యాః ప్రత్యేకమపి
ప్రత్యేకం ప్రతిపాద్యా బోధ్యాః। శ్రుతిస్మృత్యాదిషు భయోగతః ప్రయోజనత
తత్త్వం ప్రమాణానాం శబ్దప్రాప్తత్వాత్ తదీయబోధ్యబోధకాః। తత్ప్రత్యేకం
శబ్దబోధకానాం బోధ్యం తదాది బోధ్యత్వేన విభాగకారణానాం తథా ప్రతిపాద
నాప్రతిపాదకత్వే బోధ్యత్వేన ప్రతిపాద్యత్వే ప్రత్యుక్తే తదాచతుష్టయాదిబోధ్యత్వం
బోధ్య ఇతి హి ప్రతిపాదితం। శబ్దతదర్థయోర్నానాప్రకారాదిగతత్వేన
తదాదిప్రతిపాద్యతత్త్వేషాం ప్రత్యేకమపి ప్రతిపాదకత్వాచ్చతుష్టయాదిబోధ
అన్యతత్త్వేషాం విభాగకారణానాం ప్రాప్తమితి తత్త్వగతవేదనాన్తరేణాప్య

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ——

[illegible] ॥ ——

[illegible]

[illegible] ——

[illegible]।

[illegible] ॥ ——

[illegible]।

[illegible] ॥ ——

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible] ॥ ——

[illegible]।

[illegible] ॥ ——

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

న చేందికా ఏకేదశశబ్దసగానేశి। అర్థార్థ సగ్నాసన్త్రిమాః వయంశి।

పదార్థే వాక్యరచనాసమిత్యాది నతత్ర పదార్థే వాక్యరచనం యథా।

శుకయుద్ధ వదిశః తస్మకుపతద్దుమర్థ

విశ్లిష్టేతి ధరశల్లిరః ప్రహదష్టాహరిద్దావల్గుమ్।

వచనానివేదుపిం వాగనుసర్శశశత్పత్రపత్రపత్రి

విస్మిరాంపద్దదధానపునధావుశాంస్॥ —

అత్ర శ్రీమవర్వదస్యానే తద్రూపర్థ విశ్లిష్టేతిదశేతి వాక్యకథనం।

సాగితిచ ప్రయోక్తృత్వ నష్టిశః ప్రవహదష్టాహరిజిచ వాక్యకథనమ్॥

నరపూర్వేతి పదార్థే రచనానివేదుపిమిత్యాది వాక్యకథనం రాజ్ఞో

పల్లవంతమితి పదార్థే వాగనుసర్శశశత్పత్రకపత్రతస్మిరామితి వా

క్యకథనం। అనుష్ఠానవశాం శ్రుతస్మిన్నిత్యాశయం యత్ర జరాయతనా

న పాతి తత్రయిపాందితరాతప్యహిం నస్త్రాశక్తేః పవజ్జాః। తపిస్సనాథాః

ప్రేదలక్ష్యణాదిపరాదింపాఇత్యుక్తం॥ —

అపువర్షిర్భక్త్యాః పుష్పైర్నిరతశయయశక్తైరితిశతాం

ప్రకాపః పుత్రస్య ప్రసనవపహిపోంపప్రకాశి।

శ్రీనష్టిశల్యాయాం తరితరావిశాప్రిరవినృప్తి

న తరపరపూర్ణస్మిన్యనచానిరిశాపహాస్త్రైవశ్యేః॥ —

అత్ర పరతుపమాయస్యం తత్ప్రత్యత్రయత్ర శమనశాంపహిపాన్యని

రాసాదూవిచశ్రే। చపురతిలాంనంయత్పాసచక్షుద్ధచప్రముఖచ

తగాపరిపొంజచంత్రమవదష్టగారిజ్ఞాంపాం। వయపుహనసయ

విప్రహాంశుంప్రహావసంపుంవనరుహసాప్రహామనంయనాశకుగాప్రతగాః।

అత్రేశాన్తి ప్రావృశాయాః ప్రకృష్టిపాదుతలభ్యా। నిగపయతి ఎవం వాప

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

శరణ్యభూతానాం శాపః న సుగాణావిరహాన్యస్య॥

అనుశంసయిత్వా శాస్త్రస్య శాస్త్రయజ్ఞాంగతే పూర్వయాం

విలోక్య నియమం తుర్యే తదర్థానాం పుణ్యానాం విన్యయః।

సమాశ్రయాత్మనో సమానాత్ సమానాత్మనః సన్యద్భవా

సమాహ్య జయతోల్లాసన్యయ సమాశ్రయద్విషః॥

అత్ర విశేషణానాం తాత్పర్యం ప్రయత్నసమన్వితస్య సమాపనం శరీరస్యేతి॥

మధ్యం నాంశే సచ్చాశ్రయేత్ తత్త్వానాం ప్రసన్నా సమజః శరం

ద్విష్టా ద్విష్టా ఘనోదయ ప్రకారయోః ప్రావృష్ట్య సకాలింద్రా।

నిరూర్ణనాధ సమాహ ధరిత్రీపాలనం నరస్త్రాణా ప్రవృత్తం

కర్మార్థ రక్షణార్థాః ఏబన్ని కలయ ద్గతాప్తానం స్తోభితాః॥

అర్థార్థ ప్రపలబ్ధాక్షయః ప్రతిపాదః కన్యాధికాలదశాని రాశకాణాం

45|B

దిశం దూరేక్షణే కరికాశ్చర్థే సుధాపానాభిధానం। సుధాకారే

శ్రేష్ఠ శ్రేష్ఠా ప్రపరతం శాస్త్రే కతానాం యనాదిరజ్జు రాసరక్తా సూత్రమే

సక్షేత్రే ఇ యం మునకరణాబ ప్రవృత్తే శరీర సంపూర్ణ సంప్రయుక్తం చ ప్ర

ఆయా ప్త్రాతి శరాతూస్తాదికి స్వాకార్థే ఆశకాణకి పదాభిధానమ్॥

సచిరాన్యస్త్ర భూయః పరధాపకాశన భూయః॥

సం ఆయ గ్రాహ్యః స్తా యగాం ఆహ్య ధాన్య పృప్రపరాః॥

అత్ర ప్రపతనా ప్రాప్తిః॥ సామేతి యథా॥

సజ్జనే ప్రసన్నా సంచిన్య నవం పరిప్రశ్నతే భిదా।

సం ఆయ గ్రాహ్య స్త్రాచాన్యే సంచ రానాం సమస్తానాం॥

ఇత్యేవం విధా చ ప్రాధయోః కల్పక్షణాం సూం లోం సనగాః। యవశ్య చిత్ర

సూత్రం। తదేశం శబ్దయాతి। తద్భావేపతి। ఆపదభావే విశేష్యా పరా

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

అథ స్పష్టప్రమాణస్వరూపనిరూపణమ్॥ —

అథ శబ్దప్రమాణమ్। అర్థో నిశ్చయార్థం యోగ్యతాదిప్రామాణ్యం యథా॥ —

ఘటమిదమిత్యాదిశబ్దః ప్రమాణం శబ్దః ప్రత్యక్షాదిభిరప్రమేయః

తేన శబ్దప్రమాణం ఇత్యాది ద్విధా యథా॥ —

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ఇతి [illegible] —

[illegible]

[illegible]॥ —

ప్రతీతి [illegible] ప్రవృత్తిః।

[illegible]

[illegible]॥ —

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]॥ —

[illegible]

[illegible]

[illegible]॥ —

అథ స్పష్టప్రమాణస్వరూపనిరూపణమ్॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

రాజార్ధ్వవ్రత చతుర్వింశతి పక్షేష్వష్టౌ నాడికానాం దశ ఘటికా నక్ష

కాలత్రయోదశహానివిశతఘటికానియతరూపాన్ నిశ్చిత్య రవిభూమిసుతేందో

ర్వ్యామశనిందుస్యోర్ వృత్తీనాస్వేశనితి ॥

రాజ్యోద్యోగ్యోష్ణగో నాపవింశతిశ్చ కరతల్పయోర్ ।

నాడికాదశకాన్నాత్తి మోక్షక్షేత్రే నాపన్నాయపాః ॥

త్రైఘటీవింశతదశలంబ్యఘటికాస్తరాణాం

పుత్రాత్రి పూలపుతదల్పారప్రేష్ఠరూపైః ।

తత్రారతద్ధానిరన్నాశులయుత్సమిత్యం

తాంక్షేంత్రరమ్యురతికామ్యపయుశరత్ ॥

రవధర్మనాపాజ్ఞక్రికానామ్నాధుర్యాజః ప్రసాదానాపుత్రహారోయ

భ్యేబ్రాద్ధనకర్మప్రవితిందనంశత్రాలకీర్యజ్ఞః తేషాపాద్ధఘటికాసన్నిధౌ

సంవాదోక్త్యస్వసాధ్యశ్యంరత్నానప్రతిబన్ధవర్శ్ ।

త్రిలేఖ్యారారాజత్ర్యల్పదిహారభ్రష్టక్ష్యేతనాన్ ॥

తత్రమాసావసనాన్యకృతబల్మాకృతదనస్తరం ।

త్రికయ్యస్త్రప్రదాత్మనాస్వనాస్యంశ్రీజేశ్వరాతి ॥

తస్మాదయోనితస్వల్పాయయోనిక్షేత్రయుక్తప్రయోవిభాగః నిగమయతి ॥

త్రంశఏవఘటికాస్తివిద్వజ్ఞ్యశ్చరక్తఘటికాః ।

శబ్దార్థఘటికారతయాశ్చితఏవాత్రలక్షణః ॥

లక్షప్రకారేణ చతుర్వింశతి ఘటికాదీనాం దశఘటికాదీనాంచ

నాక్షాసావిధశనిరాణనే సాత్త్వయ ఏవఘటికాన్విశాలా । తేచత

ఘటికాచతుష్కాజ్ఞప్తయతి । ఏతేత్రయ ఏవశబ్దార్థఘటికానైనా

ప్యవచారలక్షణాయాలక్షితా తి । ఏవం ఘటికాలక్షణమానాప్తిమిడ

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

యథా ॥ ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

థా ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

పాద్యానాం ప్రోక్తానాం సాంఖ్యాయితః॥ —

తేషాం ప్రథమే ప్రథమే దా బహూనాం మిశ్రవర్ణనాం।

గత్వా స్వహృదయప్రాప్యాశ్వమస్త్వరాశాహాశ్వతే॥ ॥ —

తద్వేదానాం బ్రాహ్మణానాం ప్తినజ్యరాజ్యాం పరస్పరం।

ఏతేషాం జననవనకార్యాని నజప్త్వర్థం శాః ప్రసన్నతే॥ ॥ —

తవిద్ధానినస్యాత్మనోశ్యజ్యయోగ్నస్తు పాహియనో॥

సాంకేతికేశసూత్రస్య శ్రుత్యాదృత్యం బ్రహ్మత్వే॥ ॥ —

ఏకైవ్యప్యం మిస్తమాకానాం క్షినస్యాత్మనోశ్యజ్యచిత్రప్యాప్యానాం ప్రయోగా

మఖ్యత్వేశం బహూనాం మిద్రాప్త్వోచ్చాననే స్వహృదయప్రాప్యాశ్వమస్త్వరా

వక్షాన్త్రవ్యాస్య॥ తేషాం పాదే తేషాం తద్వేదానాం బ్రహ్మప్రాణానాం లక్ష్యాప్రత్యా

పనజ్యతేశరూపదానం ప్రాప్తిప్రాప్యం పక్షాణాం యోజననతేయిత్యన్నిసాప్య

శ్రుజ్ఞారక్షణానాం శాస్త్రేషు సాధుర్యమేవ వ్యాసస్య సంఖ్యాకాలః శౌద్రజప్తస్య

ఇతిప్తోజవకాలప్రభేదానవశ్రు బుద్ధ్యష్టాన్నిపరమోక్షశ్చ నమాయ

ప్రదీప్తః శబ్దప్రత్యక్షప్తతిశక్త్యేనానాం జ్ఞప్తనామ్నాం ప్రాణ్యాదిదేవప్రతిష్ఠాపయ

ఇత్రనానేదేవప్రతిష్ఠాపయతే తదనన్తరం సర్వం॥ —

ప్రవజ్ఞానప్రవజ్ఞానమస్తోత్రిరయాపనామయం।

ప్రణ్యాప్రణ్యాతార్థేననమ నమస్కారం శాస్త్రవిదామపి శ్రవణే —

ఏకానిద్రోపాసనానాదలక్ష్యా ప్రతరవాంశ్శకం। కాస్యం త్రిధే స్తుమపద్మాన

మధ్యమం ప్రకృతిః కృతే స్వేమే॥ లక్ష్యశ్రమేణాభ్యాసాదరహితస్యైవానా.

యోగసాదలక్ష్యారాలక్ష్యా రసాస్య మనశ్శుజ్ఞారాదిరసావస్థాప్యం మాత్ర

మధ్యమాధమక్షేత్రప్రపాకారంభకాలే ప్రకరణనిపుణాపృచ్ఛారసానాం

పహాప్యక్షం ప్రాణి హిందిశం ప్రాకేశా త్రివిధానాం మపశాప్యానామ్ముత్తరత్రాపి,

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

శ్రీ

॥ ఇతి వసిష్ఠసంధావాచార్యస్య జన్మన (శ్రీ) మస్య ॥

॥ ఇతి భట్టవరాజనశ్శలకావ్యభూషణకావ్యనశ్శ ॥

॥ ఇతి విద్యానిదానసంగ్రహకావ్యమోదసాధ్యస్య ॥

॥ ఇతి జన్మన (శ్రీ) మరణ్యాయసారా ॥

॥ ఇతి శ్రీశ్రీశ్రీ కావ్యకాలజ్ఞానధూనశ్య ॥

॥ ఇతి కావ్యమాన్యప్రతిష్ఠానసంభవ ॥

॥ ఇతి ప్రథమలుస్మృతి ॥

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ

58 | B

కావ్యనిర్ణయజన్యం వాక్యే-ద్వయం శసాంపిసప్రకల్పితే దేవనకారణ్యేన ప్రథ

మధ్యనిర్ణయమాన్యస్యాధ్యం యో: కావ్యయో: శబ్దార్థద్వయ్యామవ్యయయో

మనోపదేశసంగ్రహం శాస్త్రార్థం కావ్యం చ శబ్దానన్దవృత్తిప్రాయశ్చిత్తవ

ఇత్యుక్తం ప్రాక్॥ ఇత్థం కావ్యప్రయోజనశబ్దార్థయోస్తత్త్వరూపశబ్దో

సద్గుణాదిదలజ్ఞానశబ్దం శాస్త్రార్థం ప్రమాణాన్యుక్తానుపద్యమా

నానాం చ ప్రతిపాదనక్రమం ప్రతిపాద్యమిత్యుక్తం ప్రతిపాదనీయానాం

కావ్యానాం శబ్దార్థమూలకయో: ద్వయో: ప్రతిపాదనమాదిశతోక్త్యుక్తం ఇతి

ద్వితీయోల్లాసప్రతిపాద్యమర్థం ప్రతిపాదయామి ॥

నానాఖ్యానం కావ్యానాం యదృచ్ఛాశబ్దార్థరూపకం।

తద్వితీయోల్లాసరూపం ప్రథమేన నిరూప్యతే ॥

ఇతి శ్రీమద్భట్టవాదద్విజాతిశ్రేష్ఠమునిప్రాథమికబుద్ధరాజప్రథ

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

సూత్రసద్భిరితః॥ ప్రాప్యశ్రంసప్రత్యేకం ప్రసిద్ధతత్ప్రత్యేకంకేశవాంశ్రయః।

విశరాప్రవృత్తిధర్మాః చానసర్గణామంగుణాః ఇప్యతేఽ—

కర్మాదిః శాఃరసన్యాసనిర్గతాస్యపత్సపంసరః।

పదాధ్యోర్థాత్మశ్చకార్యస్త్రాః క్రియాంశ్చిరుం మిప్యతేఽ—

నాతిరితథ్యధాత్మే। ప్రసంజ్ఞాశబ్దేశధనః।

ప్రతితిరితసాంప్రత్యప్రత్యశబ్దాప్రతర్తిఃఽ ఽ—

ప్రత్యశబ్దప్రసాధారణ్యా సానాధ్యప్రథన్త్రాణాం యజ్ఞాభ్యః।ంయ

ప్రవృత్తేర్వ్యతేః ఇత్యుత్తర ప్రత్యసతిష్యతే। జాతాపదేశ్యశద్రవ్యప్రవృత్త—

మునసక్లుప్యతేఽ—

సామశలక్షణాం యాన్యసనాయవయజ్యతే।

ప్రవృసక్రియాప్రాప్తంశాంధిర్మాత్మప్రవృత్తనసక్తితః ఽ —

జ్ఞానసన్నితిశాస్త్రసంజ్ఞానిరావిర్భావా జ్ఞాలక్షణామేః—

ధీరస్యశబ్దవిధయాన్యార్థశబ్దాః సమ్మతాః।

ధ్వనిప్రకాశితేశబ్దే స్వరూపసప్రధానమ్యతేఽ —

సదేసాపి సదేప్రాంశాం పస్త్యనధ్వనినాహాః

ప్రవృత్తిపరిధిం శాంతానాం బుద్ధౌశబ్దాసదార్థ్యతేఽ —

ఇత్యుక్తసంకేతనదభిర్హాదిశబ్దానాం సనాసత్త్వసమ్బధనేభిర్ద్యాన్

కల్పనప్రత్యక్షాంప్రత్యంశ్రావ్యాప్రవృత్తిపాకయోఃశ్చేనసాంప్రాక్తసంజ్ఞా

సంధాతస్వరూపం తత్త్రధ్వసత్వస్వరూపార్థ్యరితేః జ్ఞానాప్రాప్తదేశనాహాణం

ప్రత్యేతాసరూధాప్రవృత్తార్థం సంప్రాప్తసన్నివేశ్యతానాతిసంజ్ఞారూపంయ

ప్రాప్యార్థః ఏవంశబ్దానాం జాతామ్నాదిప్రవృత్తిరితిసహాంబాహ్యాకారేణామ

క్రంబిసిద్ధ్యాభిన్నధీశబ్దాధారాంశానాం యథార్థం సతేశేశదితాపసాధ్య

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

లక్షణైకదేశయోర్వ్యాప్తింశస్సా।లక్షణాత్ప్రాశస్త్యప్రతిపాదకపదార్థాసత్వ
ఫలితార్థకర్తృత్వయర్థానాంశబ్దోవిశేష్యబ్రవ్యాప్తింశబ్దోలక్షణాయామితిసజ్జే
వార్థః ప్రయోజనంవాలాయామేవలక్షణాయాంవ్యాఖ్యానం
నరూఢివాలాయాం లపరాహారూఢాయోవివాదమేవ్యస్తాశబ్దా
ద్వివాదమేదాపలాపత్వాద్వాః ప్రసిద్ధార్థసమానసాపదద్వయేతి।ఇతస
ఫలంసోజనయాప్రామాణ్యవేతిపూర్వపక్షే।తేనవ్యవహార్యఫలప్రరూఢి
లక్షణాయాంవాచామాశక్తాని లాపప్రాప్యవ్యలాంసలోమప్రత్యేకాద
యాః ఏకైలక్షణార్థవశ్యార్థప్రయోజనాలోమానుగమప్రశస్త్యప్తివేదార్థానాం
వాచ్యార్థేనా ఘనసంబంధస్త్వాత్ తత్రయుక్తార్థప్రసాదంమజ్జమన్త్రాణి
ఇత్యర్థానుకూలలక్షణామర్థస్త్వాదిరూఢిసంబంధాదిమిత్రంలక్ష
యన్తీతిఏవమాదినాంరూఢిలక్షణాప్రయోజనలక్షణాయాస్తుసజ్జా

సాక్ష్యాపత్తిశ్రావ్యవ్యాపారాభిధావాచ్యార్థ ఇతిసజ్జైతిశక్తావ్యస్త
వాచ్యార్థసిద్ధివేతితస్యవాచ్యార్థేకారణం।లక్ష్యార్థే।లక్ష్యార్థప్రయో
వ్యాపారస్యప్రాభిధానంజ్ఞేయవాచ్యార్థసిద్ధి।తద్వాచకశబ్దస్తాద్వి
ధాలపకేలావాచ్యార్థసిద్ధిరేవ్యార్థస్త్రిదృం।ఏవంవాచకవాచ్యాభిధాః
ప్రతిపాద్యాఫలప్రశంలక్ష్యలక్ష్యలక్షణాంశ్రవృత్తిపాదంవారి॥
వాచ్యార్థానుపపత్తౌశబ్దప్రదర్శ్యశక్తానన్యసద్ధం।యదా
లక్ష్య ఇతిరూఢిహేతోః ఫలహేతోవాచ్యలక్ష్యలక్ష్మ॥
లక్ష్యార్థలక్షణార్థేవ్యాపారోలక్షణాప్రసిద్ధిరేవ।తత్రైవాన్వయ
బ్రవ్యాపారస్యాస్తరశ్శాస్త్రార్థసిద్ధి।సజ్జైతిశాస్త్రార్థసంబంధేయం
శబ్దసజ్జైతిశాస్త్రార్థం।యుక్తసన్యసర్థంప్రసిద్ధిహేతోఃఫలహే
తోవాచ్యలక్ష్యయాతిలక్ష్యసర్థంప్రతిశబ్దోలాక్షణిక్యాపత్యసదర్థ

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

శ్రీశర్కరాశనం శక్తినే శర దధికశర్కరాశని ద్వ్యర్థం ఇత్యాదిషు శయనాశనదా

ధర్మః దేవ్యకసాధనం శరీరశాయస్తాత్మనస్త్వం శుద్ధ్యైవజహత్స్వార్థా

లక్షణా జహత్స్వార్థా । ఇయం యథా గఙ్గాయాం ఘోష ఇత్యాదౌ శలక్షణా స్వార్థ

జం । ప్రయత్నాసఙ్గేన జహత్స్వార్థా ప్రవదన్తి యా ఇతి శక్యలక్షణాయామితి

ద్వ్యర్థకపదానాం యథా — ఇతి శక్యలక్షణాయాం యత్ర విరుద్ధార్థ

లక్ష్యశక్యస్త్రైః । యస్యాన్వయాన్వయః సామర్థ్యం లక్ష్యశక్యవిరుద్ధ

సమర్థం లక్ష్యం యథా ఇతి శక్యలక్షణా శూన్యే క్షేత్రే ఛత్రోదాహరణం ।

లాక్షణిక ప్రవృత్తిస్తత్ర సమర్థాసమర్థ శక్యశక్యాయాః సమాసనా

ర్థం విరుద్ధ శక్యనిష్పన్నానాం యత్ర సమర్థానర్థం ఇతి యథార్థ

స్వదేవ్యకసాయ లక్ష్యా యథా । ఇయమేవ స్వార్థజహత్స్వార్థం ఇతి —

శక్తిగ్రాహ్యవ్యక్తిజన్యం యత్స్వార్థం క్షిపతి ।

యాం ఘోష ఇతి ద్వ్యర్థదాహరణానాం ఉత్తర శక్యస్వార్థ్యతిరిక్తం ఇతి జహల్

లక్షణాం ప్రకల్ప్య యత్ర యత్ర శక్యార్థం పరిత్యజ్య స్వార్థాత్మనః

యత్ర స్వార్థాంశః ద్యోతకజహత్స్వార్థా లక్షణా చ లక్షణాలక్షణా యథా క్త్రో

క్తి యత్ర లక్షణాశబ్దః శక్యార్థం పరిత్యజ్య స్వార్థాత్మనః స్వస్వరూపం

ఇతి లక్షణా జహత్స్వార్థా లక్షణా లక్షణాలక్షణా ఇతి చ స్వార్థ శేషేణ ఉదాహ

రణం ॥ —

గఙ్గాయాం ఘోష ఇతి యథా నిర్వాహ్యం ఇతి యథా ప్రవర్తం

తే లక్షణాజహత్స్వార్థా ఇత్యర్థః స్వార్థజహత్స్వార్థా ।

ఏకైకశబ్దజన్య ప్రతీతి విశేషాత్ పదార్థజ్ఞానం

స్వార్థం ప్రత్యక్షం శక్యార్థ ప్రతిపాదనం సమాసాద్యలక్షణా

లక్షణా గఙ్గాశబ్దస్యార్థం శక్యార్థం పరిత్యజ్య స్వార్థం పరిత్యజ్య నిశ్చయ ఇత్యాది

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

ఇతి ధ్వని [illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

కార్యరూపాణ్యపి స్వస్వలక్షణానాం చాన్యవిలక్షణోపేతాన్యపి

చానేకాకారాణ్యనేకాశ్రయం ఫలం॥ —

శ్రీపంచాననోర్ధ్వవదనేష్వ విలోచనాయ

శ్రీపంచవక్త్రశరణాం ప్రవదామ్యజస్రం।

త్రాణాయ యాని వదనాని విలోచనాని

యద్బ్రహ్మ యాని విలసంతి విలోచనాని॥ ౧

అత్ర నయనాననయోర్నిర్దిష్టాభ్యాం వివిధ పదార్థాని పద.

వివరణే నేత్రాణాం త్రిత్వాత్ పంచవక్త్రాణాం దశభుజానాం

స్వపనిర్దేశ్యోక్తా విలసతాం। కథం పాంచాననం భూనేత్రానాం

గాదయిత్వా:॥ ౧ అత్ర శ్రయత్రయోపాద: ఏకానుచానాం

తేన కరోపచర్యం। పాద్యాదీనాం దేశయోశ్చోపచర్యం। ఏవం చ

తదాత్మ్యప్రతిపత్తిరూపం ఫలం స్పష్టమాహ తస్య పంచవక్త్రస్య దశభుజస్య

తోప్యసర్వాణి ధర్మసూక్ష్మాణాం సర్వాత్మకస్య   త్రిపుష్పాణి సహస్రా

త్రిం జలాయాసుభిర్నిబద్ధసహస్రాణ్యలాపరాణ్యముఖరూపాణాం చ

పక్షే సహస్రాంశునామ్నా త్రిపంచలాక్షమూర్తిం ప్రతిపాదితం। తదిందు త్రిప

యవిశాంతమనసోపాస్యో విశ్వాత్మకం చేంద్రస్థం॥ —

త్రిసహస్రపదాని సపరిశరస్యాత్రిపంచర్తాంశేనాపి

కృత్వాశాం చ నిరస్తకరస్వమనసాంముఖత్రాలప్తిప్తి స్వపక్షే।

సత్రాం త్రింశన్నామ్నా త్రిపంచ లాక్షాణాం చ త్రిపంచ

త్రిపాదాం సవర్ణమాంసమయరసాత్మకమనోచారాణాం॥

అత్ర తేన వివాదాత్ప్రపంచానాం త్రిపంచయాత్మసు తత్పరాణాం చ

ద్విప్రవిశేషో లక్షణసారసూత్ర విశిష్టమాహాత్మ్యం సర్వాంగాత్మకం చారం

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

74/13

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

కార్థనియకానప్రవిశేత్యుభియా। హేతుర్నాకాల్పన్యాంచూశ్చనేత్ర

దేశః। కిస్తుప్రకరణాకాంక్షనియమ్భిధానాలప్రత్యాప్తప్రవృత్తి

రం ప్రాప్తేరెన్వ ప్రకరణాకాంప్రవృత్తిధా కాశ్యప్రాత్రి

కరణాకాంక్షప్రవృత్తిప్రవృత్తేనక్రమాత్। తేనానన్తరప్రవృత్తిదర్శనాత్

దేశః ప్రదేశః। కిస్తుప్రకరణాకాంక్షనియమ్భిధానాలప్రత్యాప్త

నర్పాదేశః ప్రాప్తేరెన్వ ప్రకరణాకాంప్రవృత్తిధాయకాశ్యప్రాత్రి

కరణాకాంప్రవృత్తిస్సాక్షివిత్వాత్। తేనానన్తరప్రవృత్తిదర్శనాత్

నాపదర్పయాప్తాప్తేస్సమవసరకాలాంప్రసిద్ధేనాపా

రిక్తేనమధ్యాధ్యాస్త్రప్రవృత్తిర్నాంప్రమాణమిత్యాహ —

మధ్యాధర్నాప్రవృత్తస్ప్రవృత్తినాప్రవృత్తేరతిప్రాప్తి

తదాధికారప్రవృత్తిసమవసన్నలక్షణమసముచ్చయాప్త

ప్రపదిశతి తేబాహ్యం శ్రీసాయణాచార్యస్తాలందితిపూర్వ

అప్రత్యక్షం యాప్రార్థనియమః। ఏవం చయోగాదిభిశ్చస్థ

ర్థేనియమ్యప్రవేశప్రపన్నకిస్మిదేసయాప్రార్థస్త్రంప్రా ధరం

ప్రతీతస్సాప్తిర్నాప్తిః సామ్యభూప్రాప్తేః। తత్రశబ్దస్యయాశక్తిః

ప్రయుజ్యప్రాప్తిసంబంధాప్రవృత్తిః। యథాహ —

శ్రీ విధేయసాధనమహనీయమహాప్రభావ

శ్రీపద్మనాభసకలశబ్దరత్నాకరపూర్ణ

లక్ష్మీధరమధుసూదనసమస్తపూజ్య

తేషాంకరుణాశయసద్ధర్మపరాయణ ॥

అప్రమాదనాప్రమాణ్యప్రాప్తేనియమాకాంప్రకరణాకాంక్షా

ప్రవృత్తేప్రకరణాకాంక్షమధ్యప్రాప్తాంశత్వప్రాప్తియశేనప్రకరణ

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

ఉ॥ ——

84/13

అస్త్రనిర్మాణయమిదశార్ణశక్తిప్రరాణం

కల్పాంశకర్మాణశుద్ధకల్పప్రజకాక్ష్య మాణాసీఇ ——

అశ్వనక్షత్రస్తనస్త్రకంమనస్కారకనికాలకప్రకాశకప్రకాప్రతివహం

సర్వప్రమితిప్రకృతే॥ నవికాలశక్తైర్నయథా॥ ——

తలోకికాప్రతినికర్ణయశప్రశంసా ——

మాలఖడ్గకాకకయుగనకాలచక్రానిరున్నీ।

తమాషితాప్రతినచేలానదదాతిరాణి

యాంకం నకథావిశహరేసతాసాంయన్నాశ్రామీ॥ ——

లనసుకాలతినొంతిక్షనాయ్యాక్రమేనామోకరయోక్షప్రతిప్రకృతే।

ఎకాంప్రతిష్ఠాహాదినామహస్రోప్రసాంతంమోగప్రిత్రిచమరచమః ——

దినిచేదలక్ష్యప్రజ్ఞంమోకప్రకాంతప్రాప్రాం।రాచకాలక్ష్యప్రాప్తాది

కాలప్రశస్తైర్నయథా॥ ——

దాక్షిణ్యాహ్వాహ్వకదక్షిణాస్త్రహామ

నసప్రసప్తహాణాదదనానలశిప్రరాహి।

అస్మిన్ ప్రహాంనకనహసంసెపప్రహాకంయథంతహా

సంకీర్ణప్రత్యసేనసుదిం యోణావిరసప్రమీ॥ ——

ప్రయాణాకాంక్షప్రసజ్జఎవప్రశయానవాయవవధికమాహిసహస్ర

నవయుయయనిప్రయాణామజ్జకకంపకశస్త్రాణాస్త్రప్రణావి

తికాలప్రశస్త్రైనప్రజ్ఞరేప్రమ్మిత్రమోత్సహృదవనాం।వశ్రాచేష్టాయ

యథా॥ ——

అలోకప్రసాంయన్నావినస్త్రమరాళకళ

కాచక్రదిశ్యానమక్షః కచకకలాంపదసేం।

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

ప్రాప్తిసన్నిహితం ప్రకృత్యుప లక్షణం శబ్దానాం ప్రయోగం

పశ్యతస్తు జలానాం లక్షణాయుక్తిమస్య తస్యాః ప్రయోజనం॥

ఇత్యవదచ్ఛ్రుతి ప్రాహ యోర్థః ॥

యఃశబ్దార్థబోధకత్వం ప్రాప్య తస్య యో విజ్ఞానం

వర్ణనం పరమార్థబోధకం సన్మార్గం యోగం ప్రాప్య యః ॥

కాన్తః శం ప్రకృతిర్యస్య తం ప్రియతమం వన్దేత లీలయా ॥

శ్రీజగద్గురుం నమామి శంకరం సర్వజ్ఞం యోగినం ॥

ఇత్యవదచ్ఛంకరో యోర్థః ॥

యదన్తర్యామి రూపం సర్వం విశ్వం వ్యాప్య తిష్ఠతి

ప్రాణప్రాప్తిసన్నిహితం ప్రవిశ్య సర్వం దయాశాలిని ।

స్థూలం సూక్ష్మం లక్షణం నామరూపం మహాలోకం నిత్యాని

రుద్రశబ్దస్య కాలస్వరూపత్వేన రుద్రో మేరువః స్థితః రుద్రస్య

శబ్దార్థాన్ని సోపాన బద్ధం సోపానం వివరణం త్రిలోకాలం

రమాలక్ష్మీ విశిష్టం శబ్దం విశేషణం రుద్రశబ్దం దయయా

వస్తు నశ్వరం వర్ణయన్ ప్రాప్తః ప్రాప్య సనాతనం

శబ్దార్థం జ్ఞాత్వా శబ్దస్య పదం నిర్వచనం రుద్రః ప్రకాశాత్మకత్వం

యథా విశేషః పరమాత్మనః స్వయం ప్రకాశాత్మకత్వం ఇత్యేవం

విరుద్ధానాం విరుద్ధానాం జ్ఞానం వ్యవహారం విశేషం నిరూపణం ।

తత్ర ప్రాప్తం జ్ఞాత్వా విశేషణం సర్వత్ర ప్రకాశం సర్వం

నిత్యం నిబద్ధం । తత్ప్రకృతం॥

శ్రీకృష్ణాయ నమః తత్త్వం సుఖం జ్ఞానం మహాత్మనః

ప్రకృతిం ప్రకృతిసుఖం విజ్ఞానం ప్రాప్య ప్రాప్తం ప్రకాశం॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

౧ అప్యర్థః ॥ శబ్దార్థానాం వివక్షాప్రాస్తో ఽర్థప్రాప్తివ్యతిరేకతాః ॥

శబ్దవిన్యాసో ఽర్థో యథా ॥ —

విష్ణుపదప్రణయప్రకటనాకాంక్షిణాం వినయినాం

స్త్రీం ధనం ధాన్యమపి యాతి ప్రయతి ప్రభవత్యంగజాయాః ।

నిన్దితాం త్యక్త్వా పశ్యన్ తనుధర్మం చారుచరితైః

త్రిశాఖాం తను ధాన్యవిప్రలభ్యః త్యక్త్వా పాద్యాంఘ్రియుగకాంతాః ॥ —

స్త్రీసంగసంగాత్ స్తో యథా ॥ —

సప్తపదప్రణయధర్మనిరతానాం పురుషాణాం అభయ తావకదాసిని ।

సంసారజలధౌ యద్ వశవర్తినాం శ్రీకృష్ణ పాదాంభోజం భజ ॥ —

౧ భుజవర్గః ॥ —

౧ ప్రతిపత్తిః దక్షిణావిధిర్నిష్ఠా దక్షిణానిష్ఠతిథయః ।

నిద్రాం హిత్వా శయనం జ్యోత్స్నాయాం ధ్యాయన్ చాపధరం యదా ॥ —

యథా ॥ ప్రాతస్త్రయః ప్రతిశీలా మధురా ప్రియజనః

నిద్రాలసాన్ హస్తే శాయన్ దత్తిశ్శయ్యావిధిః ।

శ్రీకృష్ణార్పణాయ నమస్తే నారాయణాయ సదా యజ్ఞే

త్రివిక్రమాయ కేశవాయ శ్రీనాథాయ నమో నమః ॥ —

౧ అనుప్రాసః ॥ శ్లేషయమకాదిశబ్దాలంకారాః తేషు అనుప్రాసః ప్రథమః ।

సంశయసహజనితప్రమో యథా ॥ —

పుష్పాపచయం సంపాదయన్ తన్వీ కుసుమమాలాం

శ్రీకాంతాయ సమర్పయతి దత్తనిశ్చయా సా ।

౧ రామచంద్రపదపద్మశరణం ప్రపద్యే

స్తోత్రపాఠానుష్ఠానపరః ప్రతిదినం భజేత్ ॥ —

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible] ——

[illegible]

[illegible] ——

[illegible] ——

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ——

[illegible] ——

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ——

[illegible] ——

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

103/13

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain, Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible] ॥

[illegible] యథా ॥

[illegible]

[illegible]।

[illegible]

[illegible] ॥

కాలవిభాగో యథా ॥

[illegible]

[illegible]।

[illegible]

[illegible] ॥

110/B.

[illegible]।

[illegible]

[illegible] ॥ ॥

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible]

[illegible]

తత్ర దేశవిభాగో యథా ॥

[illegible]

[illegible]।

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

నమ్రకీర్తి యయుర యోజ్ఞా యానవద్ధి భారయోర్వాశం తింయనా ॥ —

అనేకృత్య రక్తయోం పర్ణ యథా ॥ —

అంపోకనే ప్రాణితముస్త్ర త్రిషాంనాభ్యామ్రి

కాంఠా స్నహానమప యస్మి త్రిస్నహాదిక్ ।

రత్న్రీవక్షీం యనాశకే హ్రీదయం విలస్త్రం

కర్మ్రాప్రాకాయరిపా కానయం నాంజలీన ॥ —

మధుకాద్రి చ త్రిత్రీ యర్ణ యథా ॥ —

శ్రీల్లోం కృతి తాం యనాభ్రిరస్త్రమమ స్తకాని ।

పమ్మోంబుప్త్రి రి క్షలమాం యతరయోం పర్ణమాతా ॥ —

యయురవిశ్రామో యథా ॥ —

ప్రకాశల్లభీ చాపోంమలో ప్రణాయనక్షేత్రమిత్రహంకరోంభిశ

నక్షీలంజద్దిశయంచార్చల్లనిత్రియజాయామంనహం వప్రరే ॥

ద్రవ్యాం భూషణమదం ప్రశాత్రుశరణో నాభాయానన్నపూర

నర్వాం శ్రీ యనామపూర్వకరశం యోంశాల్యారే కీర్తి యని ॥ —

రయంనోవ తీర్థాం యథా ॥ —

త్రాహం సంధ్యానభావంహంశ్రీశశర ప్లల్లానం పర్ణశ్రాం

శ్రాంభీర్త్రానాయణలక్ష్మీశ్రీ శరణ జీత్రీర్ణమిత్రాంద్రజ్యో ।

సౌరశీల్లరంతోంయర్ణత్రిశ్రీమలాంభ్రీకణ్ణి యోరాకయథా

మర్ల్లభాష్టోరమి థుసోం స్నదత్రిహారాం బాల్లభీ

రాతోభ్రిరశక మాళరాలో చ నాభ్యాం

సంనోవిశాం శనా ము భాంప్రజనీత్రాల్ లాం ॥ —

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible] అథ విప్రయోగః

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] యథా —

[illegible]

[illegible] యథా —

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] యథా —

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

విజ్ఞాతస్తు॥ దృష్టోరథాశ్చరేశాఖేనాన్యస్యాస్యాం లక్షణోత్తరేణ॥

అత్రోక్తే నిర్దేశః శిస్తేశి స్నేతి చిన్తనాత్ స్నానిః॥ ॥

ప్రాప్తాప్॥ తేనాంప్రతి స్నేహాభిరామశ్రాన్తారాదానన్యపోప్. అథప్రయోగః

విప్రంభావశోభయాయో విశ్లేషో విప్రంతాంగనాం।

మానప్రాపానతీదాక్షిణ్యాగాం వేపథుం హాప్రమానోప॥

ప్రయోగతాభ్యా విశ్లేషః ప్రయోగః కష్టదృష్టిదామానః ప్రాపాన్యేస్వమానశ్రే

ప్రంతోశోభిద్విపతః ప్రాళంపమానయూప్యాసానిష్టాశ్చప్రాయమానః॥

సప్రణాయమానలుప్తయో యుష్యేః శేషః ప్రియాస్యరయా ప్రాణాయమాజ్ఞో

మానః నాటప్రాణాయవిప్లుతయా దష్పాకోర్చితయోరపప్రాతెః కప్రసాయశ్చ

స్యయథా॥—

నహిప్రత్తే త్రయియిన్యాయణా ప్రథమానసజ్జోతతం పప్రతం

అనస్త్రాంయథా॥—

స్నష్టైపయాపఖ సుతేశఘఠచిరానుప్రమాతః

కర్షకృష్యామాన్కళ్ళునన్యాశ్చశతశాంగపగాంఖ్యః।

అనస్యాపస్తులహారిప్రారహోష్య మానా

సత్యాంశదాప్రప్యారితనిష్ఠదహంనజానే॥—

సింధుస్నోంయథా॥—

స్వస్తే నిస్త్రాయణా కాశకేనాదారభ్యబాలాసురతసన్నిధానే।

సిద్ధిరంగకళీనరి నకి జ్ఞాదిప్తిప్తిత్తాంప్రపక్షుంబహుశత్రుఖిత్రాః॥

స్ఫురబాలరపదృశధనాళ్ళిస్త్రదినాన్వలక్షణాం ప్రయాతే।

అస్యదశాంవసిద్ధిశత్రుం ప్రాంతో ప్రశస్త్రినామి నమాబాయోగ॥

తదనన్తతాం తేనాం నమాహాం స్వాన్యపదృశ్యతేంగాద్యేతి॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

సద్యస్సాయంగాసన్నిర్ణాచ్చేక్కిమబశ్రీభోగసాఙ్గసహ

నోక్తస్సమసపఖజనసచారదశ్యసోపస్పశయద్దీక్షిష్ణమే॥

స్తా శ్చ్యత్రిరస్తుసాసన్త్రిగాప్రగాయనిశరాజ్ఞసాశక్తి।

న ఖాశ్యశబాన్నిశమిత్రిప్రయాంప్రయంయాశరాజ్ఞసాసజ్ఞే॥

లుత్ప్రశ్నయిశసోశ్రుప్త్వయప్రశోశాద్యన్నిరథానమితి।

అథాద్యుష్ట్రిశిష్టేదిశ్యసాంసంజ్ఞలన్త్రాయశశమంయిశే॥

సిస్త్రనఖేదనదానస్త్రగాప్యశ్చిష్ఠారశింస్త్రాః స్త్రసాశః।

స్తా శ్చ్యసాసన్నుమస్త్రిగాపరసాయశాస్త్రరసజ్ఞనిప్రగాయనిశిరశి।

అస్యపజ్ఞస్త్రుత్రశోసమిశోధుష్ట్రోరాన్నిర్ణేశ్రత్రిస్త్రాణాంసమమబాద్య

థా॥ కింసాంసభూపాలప్రశోందరిహంశరిశచ్ఛిత్త్వానసాయిసాయగాయోహమ్।

సఖేకిమిశారశసాప్యానాతోసంసంప్రహాదినసాపచ్ఛశే॥

రస్మిన్‌స్త్రసనశ్శైర్యకల్ప్రశిశన్యైరస్త్రహోశాసనసంగౌ।

శాస్త్రిస్త్రారఢశాప్రదశ్యానమశఖస్త్రాణామసశిపహరం

ల్లేస్త్వంధయిత్రేశిసాన్నప్యలమహోదోశాస్నయిప్రేక్షితో॥

సాయకాంయాంలరిధా॥

అస్యపజ్ఞసమాఖశేస్త్రమమిత్రేదుష్ట్రశ్రశేహాస్త్రింయిప

దుష్ట్రస్త్రస్వంనిప్రహాన్నరదనేయయిశ్చోత్రహిరామప్ర్రసాహ్।

స్నాంయంస్నాయంగాపశాంసగసాస్త్రపస్యసమఖహాప్త్ర

త్రిశ్రైరానరశేశచనన్నప్రశారేకలాపారకాశోసాయి॥

లుపారిభోయశధా॥

అనోపస్యప్రగాలయాశరాధనప్పురశ్యాపంరదసాన్యసోం

దేసపజ్ఞసాంకోః పరాజ్ఞ్మహశయాంశ్యాసానేరస్త్రధోః।

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

116/13.

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

ఏవం మధ్యాహ్నయోః శష్యదాకారాణాం ద్రష్టవ్యమ్ ॥ — త్రయోస్స్వరూపమాహ —

ఉద్ధృత్యోష్ణనఖాదీనాం మధ్యమేనాహ వినాశనశ్యచిరం ।

వరుణస్త్రై ర్లోకరాజాధ్యక్షో విధియోగే వినాశనం విశ్రః ॥ —

హస్త్రౌ వ్రతస్థానాన్ వ్యక్తాంధ్రే రాజాధ్యక్షం తర్జనీ ।

ఉద్ధాధయేతౌ వనాస్త్రమదనో నాం దస్త్రాణామరణాశమ్మే ॥ —

తనస్త్రాధ్యయ శాంశే వలయమానే లవమపృతశ్రీధా ।

శూథాదవహస్తానేధిరో దాన్తైరణాదధిరామ ॥ —

రాథంయరశజంయస్నిమధ్యాధిరే దక్ష్యుమయరూపా ।

ఏవం రూపాశ్రిరాం వృష్టిపాదాన్ ప్రహరాం ప్రహరణాని ॥

క్రమశస్త్రాద్రి రూపాం రిప్యః ప్రణాయా శాణాం శరణ్యయోర్నిలం ।

౦ ధన్రాణావిప్రయోగాః కాయర్త్రేణాదానిగాష్ఠా పాద్రా మిస్వదశరకేస్వాం ॥ —

శివింద్ధమధ్యాం కర్ణాం మధ్యాంహిత్రే శరణస్పదః ॥ —

తక్షాణాం యథా ॥ —

ఒకిరస్త్రై ర్వ్యాప్రైవినష విశనమం రక్షావిధూరి

శరీనివిన్యాస్వాప్రాశక్తిరవలోలం జ్యాలిదణోః

శదాంశిద్ధ్రం యాద్విషిష యయకిహస్త్రాననకే

నవహస్త్రవ్యం ప్రాదృదభిలవాతం రత్నారచయావ్నే ॥ —

ముదఃప్రధింయథా ॥ —

వ్రశాంచక్షుంకి వర్షికశానరేంవిప్రణాయని

నననృకే వతోఽద్ధ్యా త్రైవదిరదపృజృశానదర్ని ।

వపనాకిచేద్ధా జ్ఞైబణిలవదభియత్నలవదశే

హస్తేలాహాంతరదృదంహాదధ్యయకిబాహ్వినవయనయోః ॥ —

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

నవప్రాసో యథా ––

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] –

[illegible] ప్రాసః [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ప్రాసః [illegible] ––

యథా [illegible]

[illegible] ప్రాస [illegible]

[illegible] ––

[illegible] ప్రాసో యథా ––

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ––

[illegible] ప్రాసో యథా ––

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

నమస్కృత్య సులక్ష్మీం వాణీం సామ్బశివం గురూన్।
నత్వా శ్రీనాథం ప్రవక్ష్యే నవరసానాం సారతత్త్వం॥
ఏకైకంతు శ్రుతి స్వరగ్రామానాం మూర్ఛనాం ధ్వని।
ఏతం ప్రోక్తం శాస్త్రే తత్త్వం నిర్ణయార్థం॥ ఏవం పరిభాషా
సంక్షేపతః శ్రుతిజ్ఞానం స్వరజ్ఞానం గ్రామజ్ఞానం ప్రకాశితం యదిదం
రచితం యత్ర శ్రుతి ప్రభేదం మాత్రం విధానం సమ్యక్ సంయుతం నామ్
తదనురూపం రాగజ్ఞానం శ్రుతిజ్ఞానం కరణం తత్ స్వరజ్ఞానం॥
ఏకదశ సుఖశ్రుతీనాం సంఖ్యా విశేషం మూర్ఛనా లక్షణం ప్రతి తాళం॥
యథా నామ ధ్వనిః సమానం శ్రుతిగానం సుఖం తథా నాదా యుక్తం॥
పాఠకానాం నిర్ణయార్థం తద్విధం శాస్త్రరూపం॥
ఏవం యత్ర శ్రుతయః సమాహితాః తాలం సప్తధా

శ్రుతిజ్ఞానం యత్ర స్వరాణాం ప్రకృతి వికృతి భేదం॥
లక్షణం లక్ష్యం లక్ష్యం జ్ఞాత్వా సర్వం నిశ్చయార్థం॥
ఏకైక శ్రుతి స్వర యుక్తం నాదం తత్ర స్థితం॥
నమస్కృత్య నవరసం నమస్కృత్య రాగం॥
త్రిదానాం లక్షణం —
తత్ర స్వరాణాం శ్రుతయో మధ్యమే సమాః
శ్రుతిజ్ఞానం త్రివిధం విభాగం యథా॥
శ్రుతిజ్ఞానం ప్రకృతి దాక్షిణ్యం శ్రుతిస్వర సంజ్ఞా॥
త్రివిధం సప్తస్వర జ్ఞానం ద్వివిధం ప్రోక్తం॥
ఏవం సప్తస్వరాః సమాః నామభేదేన నిశ్చితం।
నాదభేదేన యథా సమం జాతి భేదం॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

125/13

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

కలాయాం గేం యన్నిర్వపద్రిక్షవిష్ణురేవ స్రష్టా కలం

కల్పే వాక్పృశ్వై నే శ్రీహాహుం బహువం సంవిశసంశే॥

అథబీజమన్త్రః॥ క్లీంమహాగాయత్రీం క్లీం జనవాసంజుర్ నష్టప్రద్వీం

బీజమన్త్రః (నానామన్త్ర) విశుద్ధానన్తకారిణాం నిఃశ్రేయసకరాం దివ్యరుద్రశక్తిం సానా

నాం నిత్యాం క్లీంమహాగాయత్రీం శార్వీ జనవాసప్రాదాయ స్వర్గాప్తి రాజ్యేష్ఠ

ఇత్యుదితః స్వయం భూత్వా నానిరావధుర్యాయోం బీజమన్త్రం యజ్ఞే శుద్ధిరావ్రశే

కస్తానిం త్రివిధావేజు గుప్తాచరితే మాయారూపిః క్లీంమహాగాయత్రీం నామ బీజమన్త్రః॥

యథా॥ ఖడ్గలబ్ధి స్వవిపక్షక్షయాదరుద్ర శక్త్యుర్వేంనివిం శోభితం।

రాధాగ్నే దపవర్షనవధూవపశాన్తాలాంకశోపిశవేవే॥

నక్షత్రావాసగ్నంశ్రీ త్రీయగారాశిం నిత్యశవశరప్రజం।

నంశకారవద్రికావర్తవేత్యశవరస్యాత్యజగత్స్వస్త్యశ॥

126/B

దంష్ట్రాం వేశం యథా॥

దీనానాం విభూమార్థినాం చతుశ్శతానాం శ్రీసాం యగాయాస్త్రశే

క్లీంహాదయావాదక్షూలమద్రప్రజక్షప్తిహాహం శ్రీశవృధార్వశంయ

శక్త్యైకశక్త్యై నిగ్రహాత్ స్వస్తికరి శ్రుత్రాచ బక్షే శ్వర

శ్రీ నశ్రుప్ర కాశేంశజ్వినశశిశ్రుకాచ నాలంశబి॥

అథామ్నాః॥ అక్షలోకశావదాతః వశాద్విన్యాయపూర్వోద్ధూతః కథితః।

కహ్వశ్రుతం ధుర్జాదాద్వ్యుదంపృక్రదావిగహావాదృశియయుక్తః॥

లోకశబహుత్రిపృక్తపదార్థవర్గాన్ నావిధావిశక్త్యశః కహ్వానం ధురాదాద్య

సంస్థారత్రివిగహావాదిసాహకారివాగంపవశిహోవ్యోద్ధూతః॥ యథా॥

అవయుష్యక్షాపన్నే మవిజనసకంపోవిశకాం

శకాం స్థానే క్షోభె రివస్తృశకరః ఖడ్గనిహారే॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

అథద్విరంయానకః ॥

విశ్వరత్నసప్తద్వ్యష్టయవరతిహోఫ్తోద్విరయానకః శతాతః ।

పాదాంఘ్రివేశధూర్ధ్వపఞ్చవర్ణ్యాత్సైదత్తైర్యాసం జనకః ॥

పంచోహర్వైస్వనష్టమనస్త్రగాదినహకారినం యుక్తః ।

శద్రాశబ్రిశ్వరగాత్రైద్రాశబ్రనద్దరశనాష్టమియస్త్రియుద్వేంప్తో

ద్విరయానకః । పాదాఙ్ఘ్రివేశధుప్రప్తకయోంద్విర్యాః । ద్విసప్తదయన్త

స్వభుచాంరిగాః శద్రాశబ్రుత్రవగాజోయథా ॥

జితమందిస్తలంపంనినజగితసుతాత్రీనాయగాప్తప్రియో

ప్రస్తాదవుహతన్నశక్యపహాంపారిష్టాహాన్తద్వివః ।

ధావన్తోగిరిగప్తాతిప్రతిరంశ్రుత్యానివ్రాత్రానాత

పాత్రసామిదముఖంత్రిపర్పిసృగయాంత్వప్తప్తప్రియయోః ॥

రజేష్పుపిరహాగాముజష్టినస్తనాదిషుస్త్రగాశ్చద్రోచత్రిశ్చిరయథా ॥

స్మరత్తంప్రాప్తయిహంసుభిసమివిశత్రీనాంయగాయిపన్త్రిగామి

ప్రశ్వక్షేపిరసుధారసనుప్త్యశశ్వేయాశాస్త్రిశూనప్తవివిమే ।

అద్రిన్నిర్జైకప్రోరిశానదిరురుక్షూగాంపాధావిగజా

శ్చేప్త్వరద్రానజలాంపాతిదసుహిశానన్యరంహోంభుసుప్రింశిథశ్శ ॥

అత్యస్తాప్తధృక్షిసమాశిరప్తాదివిద్రాతిశోంభుసుప్రిస్త్రియద్రావపరతిం

విలక్షణాలుద్వినిభభక్తిరంయథా ॥

వసుజగల్యాసయశోహరిగాసురసుకువఃస్వలప్తిక్షణయో

యాస్వినాంయగాసన్త్రిగామిప్రజగతంజిరయప్తుష్టామిపజామ్ ।

రత్నశ్చలద్విన్నదావ్రనాప్తరుదిరక్షజ్మాంనవిందోమయిపి

వాత్సీదుష్పిమిపజ్యులిపుప్రమిరంచాగశ్చాయిజప్తిశే ॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

వృత్తిభేదాదిషు సజాతీయవాదినః ॥— ఇష్టానాశ్యానత్త్వరూపాయం యథా—

ఆజాత్యాల్లీనః రక్తప్రలాపశ్చాత్ ప్రసిన్నిష్టాప్తస్యనిరాబద్ధానాద్వితీయం యథాచ ॥—

శ్రీ మన్నన్యఖచిహ్నితం తత్వమశ్రుజ్ఞానదాన్నిష్టవనం

శ్రీనారం శక్తిశ్రీకాంతనయద్గరశక్తిశ్శక్తిస్వస్వర్గనారం చేహా।

శ్రుజ్ఞానవధురత్నస్తాం యద్గాణ్యాదిఖ్యాతిశ్చాలతత్త్వ శ్రుణం

తన్నిష్ఠప్రాప్తస్వాశంకా సమాగాత్వ మనఃప్రాప్తం పురాతనం ॥—

యథా శ్రుతానామ్యం సాధుభిః సాయుజ్యనవనేబన్ధిత్వకారా

స్తిత్రజనరాజనేనిలతనంస్వాప్తిర్నాస్సౌనమ్।

ఆనిశం మనసా తత్త్వదర్శిభిర్నిత్యదర్శానిష్ఠానాం

తస్మాల్లాభి తత్త్వశ్రియా లభిముక్తిర్నిత్యోదితాన్నాదిత్తానమ్ ॥—

తస్మానామమస్యన్యతోధమాహ—

129/13

ఇతి శ్రీదాక్షిణాత్యశివధర్మశాస్త్రం సంపూర్ణావిధిః

జిష్ణుం గాన్యః ఖడ్గనిపిసస్తుపవిధూన్నస్తిమతాః ॥—

ఇత్యేవమాదిభిర్మాప్తైః ప్రస్ఫటకత్వనయసాధ్యసుధాప్తైరవనార్మదాభి

స్వాత్మవిభాతిభిః శ్రేయదపరిమోక్షోశాద్రాపరశురామభిమనేనదురత్వ

ధనాదిప్రాప్తావిశ్యామహాత్మరవత్తరిత్తేనాగ్నిహోత్రాద్యాసుచేష్టప్తాః ॥—

ఆత్మకర్మాః ॥— ఇష్టాజనవిప్రయోగాదనిష్టాగారాన్నిఃయన్త్రణాద్వ్యాప్తైః।

శోకోశోకజనితః సువ్యక్తశయనాశనా ప్రయత్నశశాప్రగన్యశ్రః ॥—

తందితత్త్వప్రాప్తలపితనిష్ఠానోష్ణాన్నభూస్యకాదిభిః।

జడకోంసారదాతప్తారిత్యాదతీర్థాదిత్యస్వమతగాద్యైః ॥—

ఇష్టాజనస్యానాశాదనిష్టాబన్ధనాదిత్యాప్తైః శోకప్రకాశైః నయనామోచనః।

నాచవిస్తైన జనకస్త్రీ ప్రాద్రష్టామత్రం తన్నిష్ఠప్రాప్తే యదివాదిః ॥—

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

కావ్యవిషయే [illegible] శబ్దస్య [illegible] ప్రకృత [illegible] స్వరూపం

శబ్దం శాస్త్రము [illegible] ప్రతిపాదయతి॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ఏకేషాంతు శబ్దానాం ద్వయోర్ద్వయోః [illegible] సంప్రత్యయః।

[illegible]

ఏకేషాం [illegible] శబ్దానాం [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

పలాయితారం సంబ్రూతః ప్రపదాః కింజయస్థితాః॥

పలాయితస్త్రిదశస్తేష్వేవ చైత్యేన ప్రవృత్తిః। ఏతస్యాస్యదన్యయం॥

అత్రమాసశాన్త్యాదయః॥

శాన్తిరుదయస్యాస్త్రిమాసానాం శబళశేతి యత్రేరితాః।

సుస్థ్రితే పరస్థానాశ్రైబదాచ్చిద్రస్థిసుస్థితే॥

రాజ్ఞానుగతసామాహప్రవృత్తప్రవృత్తకారిణాం।

ప్రశాన్తాయాం స్థితే పరే నిజమూలస్య దశాయాం నిః॥

ఉత్సాహ ఏతస్థాలుదయః ప్రయోజనత్రిమాసేనోశనబద్ధస్త్రిః బహూనాం

మార్గం మార్ధేశమదనోత్సాహశ్చబళశా। చాశాం గాన్త్రిచత్రశేవచ

మశ్నాకాశాహస్తేనకారాజ్ఞానుగతశామాహప్రవృత్తప్రవృత్తస్యాభియేన రక్తానాం ప్రిధాస్య

నత్యవస్తాయమప్రధానాచిరప్రవృత్తిం దాతారణాని॥

పరస్వనశాయాం స్త్రియస్త్రాప్ర్వియతాత్మప్రశ్నత్రమాసాస్రాగంశ్రం। అనేచైత్యేన

ప్రయుక్తే సప్రస్థానేచ్చారణః॥ తశ్రాంశ్రదర్శాదశనాయాంగవసామాన్యాం।

శ్రాద్ధకాదసుస్త్రి తింయార్గమనాహాన్యాఖ్యా కమ్మత ఇత్యుక్తస్థానే॥ తస్యాయామా

సమేలాయాం శశాంకోస్థోద్ధస్థాదశశ్రాద్ధకాత్మానాః స్థానదానస్తేనాం చికా

నాం ప్రాస్వప్రవృత్తానస్తాదాదికే॥ ఏతస్యాస్యాప్రశ్నం ఉయఫాంయథా॥

శ్రీంగారోబాగానసుం యదాశలంయస్తేబాగాసానాం త్రింయగాతిం

యద్యాస్త్రప్రవృత్తానాం సాకాజ్ఞాస్సదా ప్రస్తానంశమనేశాహస్తలమ్।

నిశ్రాపస్త నిమజ్జనేనాం యదిదాశేచిస్థాజ్ఞారాధనే

ప్రాప్తానాం శ్వబదానిరాయియధమాపశదాయి ప్రాస్తంపసుమవ్వర్ధ్రవృష్టిమ్॥

అత్రసాహసినాచైత్యేన ప్రవృత్తిః॥

అత్రవృష్టి స్థాయినాం శశ్రమప్రవృత్తాదసశస్త్రలిం।

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

హిందాన్యపతనం ముహుః ప్రణాయకోఽత్ర క్షుచ్ఛ-పరేఽన్యాహార్య।
నరేంద్రల్లభూతాయానాం నసబమయుద్ధ్రాత్రశంకా శలం
తత్రవరేంద్రనామకం నకజ తత్రశ్రైమనగ్నహిమానస్త్ర-హార్షయ॥
అత్రావేన కారిణాం నజరకరం ప్రశ్నపవాన్తస్యోదయః॥
శాస్త్రాణాం నవయోపితాని యవయకృతశ్రాహిత్వద్భువం
శస్త్రమధ సాహసప్రసనిశా ప్రాద్ధి పయశ్చ్యవతః।
విద్యావంత్యాక నక్షివిష్ణు ఋషీష్వధానే సుబద్ధాన్తయోః॥
పద్రీనాం యుగావస్త్రీణాం ప్రభావాశ్లాష్యం ద యోం మేఽత్ర నమః॥
అప్రమత్వానయోర్వృద్ధిః శ్లాఘానాయపదం॥
నప్రస్తూం కవయినశ్చజయోపాపరశంస్యా యవహాళ్వప్రియం
పస్యాధునాయపకయదరికోఽపకపజన్యాస్త్రరంగపదాం కస్య సుఖమ్।

దృష్టం కష్టం విషణ్ణధీః పక్షలవిషాలోఽకాంక్షలానాం సుఖం
కార్యనాయోప్రీత్యపరం శకాబ-శ-భవతార్షే వాం స్వపరోఽనిష్ఠలా।
జ్ఞానే సాక్షాత్ మతః పరం నక్షదనానాలోఽక్షక్షత్రం యదా మే
దారిద్ర్యం చ-నదశేషం పమన్యహం ప్రాగ్నాతశయస్సు ముయ్యకేల॥
అరదాన వికానస్య దైన్యావ్యస్య కాఽవస్య ప్రకారః హాషస్యోదయోఽవా।
అథ॥ అనేకస్య ప్రణాయోఽపరాధ నిష్ఠాక్షస్యాం శరదానాం స్మనేం
దక్షేపజ్ఞపయోః పరాజన్మ మహయోఽస్తి కాప నేశన్న శ్వేః।
వద్యృకాయియగావస్త్రీణాం నప్రణామ కం శ్రీపతింగ సాధి నవా
సోఽక్ర న్నపన నఖఙ్గ నన చాకదప్రసన్నాపయుద్దికికమే॥
అత్రకోఽకస్యకపః॥ జై కస్యచిస్యోదయోఽవా యథా॥
సావధాన్యా నినమిత్రుకారకాణికస్మ నసం ప్రమాద్యాత్యాః

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

140/13

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

విశం వృద్యతే॥ — యథా॥ —

ముష్ఠైరభూమప్రభారఽవశద్భక్ష్రాళ్ళేనత్ర్యయా

క్షులుజ్జార్థ్రిరసధ్యయ్యఃసన్నమనస్శావన్నత్రఃయన్త్రివనా।

శ్రీడాలమ్మవ సాంయగా ప్రగాంయవన్ధైపాంశవాశామయా

రుద్భత్తల్లావల్లాకే ల్లీరశరుళ్ళనాజనమాలక్ష్మీర్తే॥ —

అత్రావధింమ్యఃశిణ్వదెసతన్వప్రదెశన్వ పస్యోంసవాయుచిరన్దేనావి

రిత్వ్యజ్యస్తేఃప్రస్తుజఃయసన్త్వ్యప్ప నమయుచిరన్తాం వ్యాప్యశేఃపూర్వానాం

వదప్రకాశ్యత్తే వాక్యప్రకాశ్యవాదధిశంసన్నచిత్రమురిసశదాదం

ప్రింయశే॥ — ఇతిపంవాదదిశ్యత్రలజ్జాయాం వ్యాఖ్యనాంయా

మధ్యేముఖరివదాంయింవమ్మాదున్నేయం॥ —

విశేషవిశదాలోకం విజ్ఞానస్థవిధాయినవే।

142/B

జనదీరస్యభ్రాసన్తెఃస్యపాంగాన్తియఙ్గాఃప్రస్తో॥

శ్రీ రసవైరస్యధాష్టోపానజఃస్తిపరిపన్తిసః॥ —

అత్రశ్రుపాంగాన్యభ్రాసరగామసంబలదృశానశ్రాదర్శనస్తురిశర్మ్య

తస్మాద్ధఃంశప్రయగాంహసనావధానంలక్ష్యయత్తేషాంనిష్ఠేవ

శరగాశివయ్యఃవాన్యరే॥ — అనంలక్ష్మీప్రసన్నుజ్ఞప్యయథా —

దుస్సాధ్యధేఃదుఃపిశారవాచభవతేనత్యంవిదహత్యజం।

సాంచత్తుంన్నలతంసఃన్ముదప్పమ్మాపూవఃంన్మరత్నంప్రియోః

ఇయస్యస్త్రప్వాస్తాంసిసాయగావిభోః శ్రుణ్వాన్యభక్త్యాస్త్రాభో।

సానిశ్రీకృనినిశనృత్రంవపమవిశ్రీబధ్నాదివరుణమి॥ —

అతస్మాపివ విదితృనెన వదెన సాయగాన్యవాంయాద్బిష్టినయా

తవకాంమురుజిస్తరణశత్రన్తేనదశనపహప్రస్తివిలోమకాశలా

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

అథశక్తిమూలానుసరణానరూపస్య జ్యోతిషం యథా ॥

స్వస్థానస్థప్రదుర్గస్థలవిభవసనమూలమృత్కోంయప్రసాద

ప్రీక్షాప్రేక్షా శాఖాఫలప్రతి శశుకారోపణానిర్భళబస్వ్యః।

కాస్త్రారప్రస్తరేషు ప్రజరవిఫలకాంకామకృష్ణం రిపూణాం

రక్షాంయ్రైధాంస్పర్శనాం రణానినగాబకరాత్రాయగామాత్రపయ్యాః॥

అత్రజిరాదిశిలీప్రదేశనామకృష్ణానిప్పురాయానామనిప్పలక్ష

రూపం రస్తురస్తునాప్యుత్పతే॥

తనానరమమాంషమస్తుకేశనబరమాత్రాః

నబరమాత్రరతాంయగాంపరనానాః।

బతనురపపంచాంవిహారకాజా

కేకిమకర్షః కలపబ్రాయథకళశీ॥ ॥

సన్యః కృతానసనసన్నేతాంయస్యాన్యాచ్ఛద్రికేశరమే॥

అత్రద్విజేశరశద్రైసవిఘయస్య ప్రాప్తానాంశ్రేష్ఠస్యప్రాప్తత్వేవివి
యణామస్పృస్వనత్రాది ప్రప్తరేష్వంమోనినః ప్రాధాన్యేనప్రకటైః పరి
గ్రామాంలక్షతోన్యాపృతేయద్వా ॥ ప్రాప్తానాంశ్రేష్ఠస్యబస్త్రలుపమ
నమం॥

దేవ పిప్పికలజనస్థలస్థితోష్ణే

దారిద్ర్య వ్యపశమనాద్రియంవిధాను।

సాహాంశ్యంప్రథయతిశాంయగాంయః

ప్రారబ్ధోధనదస్థలప్రనిశాపాలి॥ ॥

అత్ర కాలశదేనమిరేరాత్రీశాస్త్రేపనమస్తాన్ప్రదః లహా
ప్రసదైనదమాంత్రిస్థికేపలంకపాలజాతయతిరస్తుప్యుతే॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

అథాఽశక్త్య మూలాంసర్గానరూపవృక్షజ్యోంయథా॥

స్నాస్వాపన్నస్సదుశ్చస్తలవిషయసమూలవృక్షోంయప్రమా

ప్రోక్షా వృక్షా శాఖా ఫలప్రతి శశుకశోహనాస్పిళబన్ధ్యః।

కాస్తారప్రాస్తరేషు ప్రజరివిఫలకాంక్షామః క్షేత్రంరివిహాం

రక్షాంపృథాం స్వఃసహాం శ్వానిమనాఙ్జిరాజాయగాం మానవశ్యాం॥

అత్రజరాదిరిత్యుపదేశకామః కస్యచిత్ప్రరాయణః కాని ప్రస్తవ్యం

రూపం వస్తు వస్తునా ప్రప్తే॥

తవాసరరమమోఘమస్తు శక్తే(సచ్చిదానన్దాత్మా:

సచ్చిదానన్దాత్మకాం యగాం యసానాం॥

ఛత్రరశవంరిం విహారశాజా

కరి పశక్తిః ఫలపచ్చయఝకేళకీ॥ ॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

స్వశాంపరాయణ్విద్యాన్సాయాస్సమన్త్రకర్మశక్తాత్స్వాహాయాస్వ
రవిశాఖాం వ్యాఖ్యాతే॥——

ప్రశ్నభిన్నః శిక్షితవ్యాశః సర్వశాఖానాం పూర్వ
యస్య సర్వం యజ్ఞశిపదాని సమస్త్రశాస్త్రాణి।
తాసత్త్వం ప్రతి సశాస్త్ర యుక్తం స్వక్రియం
సప్పత్తిశేషానుభిలం చ సంప్రాప్స్యే॥ ॥——

అత్ర పదానిశిపదేసత్రిశరదిశరూపేణా ప్రశ్నం శేసమస్తస్వాహా
దేః ప్రాగేవ శాంయగాం యన్యాసాపరసప్రతే శిర ప్రశ్నభిః సమస్తం
తదయ్యాసప్రభక్తప్రాప్యాదికం జ్ఞానిమిః। ఉత్సాహశక్తి సిరశిర
యజ్ఞా వ్యాఖ్యాతే॥—— ప్రయజ్ఞాత్రశిపదస్యాసప్య సాధ్యమా
సర్వం సశాఖాశిక్షసప్రశ్నే సిద్ధశాస్త్రం చ సంరామూలం చ మొక్షతే॥——

చరణాని ప్రదర్శితాని రచనా నాకాత్యయేన శరణవ్యూహశేషం సూ
నిరూపణాత్ప్రాదాచరణాం ప్రదర్శితం వ్యాఖ్యాః ప్రశాఖ్యాః। శేషసాత
శాదిషు ప్రద్రేశదేశప్రమాణం చరణానసప్పత్ప్రమాధ్యాశరశశ
మిః శాస్త్రసిద్ధనాయాం వ్యాఖ్యాశేషం సూత్రాని రూపణాం క్రియాం యజ్ఞాని
ధ శారణానా ప్రశ్నశిష్యప్రయాణమదా యజ్ఞప్రశ్నశిష్యధనః సాగమ
మిసమిదశం ప్రయాణశేషాణాం శబ్దస్య శాస్త్రాప్యేనాపి ధానయాను
చరణాం వాదినదేవృశ్యాన్యమచ్ఛయాదిశ్యేవాపఠిపదాపయాసప్రశాఖ్యాః
తత్ర కించి న్ప్రదాప్రియాతే॥——

దేనశేష్యజనశ్వస్వాహాశదిష్యఠనాపఠిమనియోగాపాత్రః।
ప్రశ్నశిక్షప్రాణాజ్ఞప్రజ్ఞమద్గారాజప్రశ్నప్రమత్తిప్రప్నాస్త్రే॥
అత్ర దిష్టశిధాపరూపేణా ప్రశ్నం శేషరణాదిశాస్త్రయస్య సాయజ్ఞా

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

అంగాంగ దక్షిణ భాగ ... నంతరం

ధనిష్ఠా నక్షత్రే ... యుక్తే

శుభదినే ... ధనుర్మాసే

శ్రీ ... సమాప్తః ॥ ॥

శ్రీ ... రాజ ...

... సమాప్త ...

... ॥ ॥ ద్వితీయ ... ॥

రఘువీర ... నక్షత్ర ... సంవత్సర ...

... శ్రీ ...

... సంవత్సర ... సమాప్త ...

... ॥

ధనిష్ఠా ... ॥

... ॥

... ॥

... ॥

... ॥

... ॥

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

అకేంగాశరుణాప్రాప్తః అజ్ఞమనశకాజ్ఞనే॥

శరుణాకేంగాశైవ్యభంశదంష్ట్రహజ్ఞాపదద్వయంపాప్యరిశం॥

లాభంయమునినంపథా॥

కోయం నాథస్య యత్సూః శథమనాపాదేశాయ గోయ్యజ్ఞపుత్రం

వక్రాప్యహిశభుద్ధిసహిత్రయవయదంశస్త్రదాశారవంశి॥

త్రాశాపావజ్ఞాయశాంషశయబశనదాభజ్ఞనాప్తాంయశా

విష్ణుం నహో కృశప్రాంశజయశశవయోహిత్రాయ గోయ్యైశవప్యాకేశ॥

పయయమురిశపహిభజ్ఞశైభః॥ నశారశాశహిశాశలః వశ్యాతి

మునిత్రాశస్త్రలజ్ఞారశంయూ పశాలజ్ఞాదిశపవావశమనప్రిప

హూహ— వకోనాంపిప్యపసుప్రిపప్రజ్ఞశైక్షిశేఖ్య—

థా॥—

పజ్ఞమరాజనంతో గాజపమరాయబంభూయయలద్వశోయూమం॥

పింఠపణాపటిప్యానేప్యశిపమంయపశ్చనరుద్ధశలాశి॥

నేప్యశిశినాయిశోశ్రానాయిశాపవనమపప్పశిశప్తశమే॥

పమ్యక్తశపశ్వారశశరప్పశాశమత్రయోగాదేప్యశ్యవశ॥

అహమశశేశగాయధా॥

పింయపణాశపశిశాంవేనశలశోబహుమాప్యపే

నాహంశలజ్ఞాశపాత్రబహుపాపప్రియంపాయూ॥

శలశాశిపప్యప్రంశత్రశస్త్రలప్తంపప్పదిశవమే

ంపడాత్రయమూప్తం వజ్ఞశప్తత్రరంయూ॥

పహజ్ఞశేశగాంపథా॥

శరణాశేంగాప్రాప్తాంశింపియగాజ్ఞంశశ్యోజ్ఞలమే॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant 2.

ఉపనాగరికం చోక్తం ఉపక్రమశాలుపాదః సాన్త్వర్ధి త్రిచయ్యయోతిస

మాసః యదాహి ద్రష్టః ॥

నరూపనంచోక్తయుక్తః మూర్ధన్యశాస్త్రయోత్యాః

ప్రాప్త్యైర్యయుర్వాంచః మన్త్రస్త ఉపనాగరికాః ప్రబుధాః ॥

శవరూపవర్ణం వచంచోక్తం పలిన మనస్కృత్యోక్తే నాయకోయ ప్రాప్యాచ

కోపం రూప్రాప్యాం ప్రతిః ప్రశన్నత్వాత్ప్రేష్ఠ ద్రావిడం యజ్ఞతి ॥

వర్ణాలోలోలనా పలాశలశబాణ వైరాపలి వానుశ

ద్రవ్యలక్ష్మీ శ్చ శాలాం చాతి ప్రబన్ధా దక్షిణు దావానల్ప్రైః।

చుప్ప్రోక్తా త్రింయ శానసేప్పల మనన్మశా పహాంస్తావాహి

శాలం నానమయం శవః క్షురశవిలబ్ధ్యం పశ్చిం ఆయనామే ॥

ఎశాప్రైదమార్యదృష్టి ప్రోరిశలుచరిశాః కృత్యశ్చ స్నాపనాదిభిః ॥

నక్షత్రదాదిశ్యర్ధే శన్యాః యశోనాప్యప్యనన్దనాన్యమన్త్రపరః।

ప్రతిశబ్దైర్ణాద్భూశపద్యాత్మసనన్దాశ్యం పర్ణనః శామ్యమే ॥

శకాంశ్యనుగతః ప్రత్యక్షప్రైర్యాప్యనుప్రాణః చైత్యకృత్యద్వారాః ప్రత్తిసీతాం

శవనః నకోపశవాపవంచోక్త్వా పారః శత్రుత్వేక్షః సుప్రాసంవాదా ॥

పద్యక్షశాస్త్ర మాసక్షస్యం పన్నహిం

శప్పరా జశజనే శపాంలశా. వేం।

వనాప్రలితి పుర్వ్రణఛాఃవనాప్రల

శ్రీపం వనాతోజం వనశపాయత్నాజః ॥

యథా ॥ వాచ జః దక్షుజః యశవధి ప్రత్యసుప్రాణ [illegible]

వనియమాద్యత్రిమాహ — వినక్తి ॥

ఉపనాగరికా మావశాతాధయశ్య ప్రష్టప్రాసక్త్రైః।

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

165/B

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

[illegible]

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust. Funding IKS-MoE-Grant-2

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh